

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 6 lipca 2012 r.

Poz. 3251

UCHWAŁA NR XVIII/159/2012 RADY GMINY WIELKA WIEŚ

z dnia 31 maja 2012 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Wielka Wieś na lata 2012 – 2015”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.: Dz. U. z 2001r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) w związku z art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.) Rada Gminy Wielka Wieś uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Wielka Wieś na lata 2012-2015” w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wielka Wieś.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Gminy Wielka Wieś

Krystyna Sulko

Załącznik
do Uchwały Nr XVIII/159/2012
Rady Gminy Wielka Wieś
z dnia 31 maja 2012 r.

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XVIII/159/2012 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 31 maja 2012r.

***Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś
na lata 2012-2015***

Kwiecień 2012

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

1.	Wprowadzenie.....	3
2.	Uwarunkowania prawne tworzenia programu opieki nad zabytkami	4
3.	Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	5
3.1.	Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....	5
3.2.	Polityka w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami w dokumentach szczebla wojewódzkiego.....	9
3.3.	Dokumenty szczebla powiatowego.....	11
4.	Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	16
4.1.	Dokumenty programowe gminy.....	16
4.2.	Zarys historii przekształceń przestrzennych obszaru gminy	20
4.3.	Charakterystyka zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy	24
4.3.1.	Zabytki objęte wpisem do rejestru.....	24
4.3.2.	Zabytki w gminnej ewidencji zabytków	30
4.3.3.	Zabytki archeologiczne.....	33
4.3.4.	Dziedzictwo niematerialne.....	42
4.4.	Stan zasobów obiektów zabytkowych.....	45
4.5.	Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy	46
5.	Ocena stanu dziedzictwa kulturowego. Analiza szans i zagrożeń	47
5.1.	Mocne strony.....	47
5.2.	Słabe strony.....	47
5.3.	Zagrożenia.....	48
5.4.	Szanse	48
6.	Założenia programowe.....	49
6.1.	Priorytety programu opieki	49
6.2.	Kierunki działań.....	49
6.3.	Zadania.....	50
7.	Instrumenty realizacji programu opieki nad zabytkami	51
8.	Zasady oceny realizacji programu.....	52
9.	Źródła finansowania	53
10.	Bibliografia	59

1. Wprowadzenie

Celem opracowania jest określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami w granicach administracyjnych gminy Wielka Wieś.

Dokument ten nie stanowi aktu prawa miejscowego, lecz określa uwarunkowania i formułuje politykę w zakresie działań związanych z inicjowaniem, wspieraniem, koordynowaniem prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, a także upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego gminy.

Podstawą dla formułowania polityki w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego jest rozpoznanie zasobów dziedzictwa materialnego (tu bazą jest gminna ewidencja zabytków) oraz niematerialnego. Dla gminy Wielka Wieś ustalona została w 2007 r. w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, lista obiektów przyjętych do gminnej ewidencji zabytków.

Gmina Wielka Wieś położona jest w województwie małopolskim, w powiecie krakowskim, na granicy z miastem Kraków. Od zachodu graniczy z gminą Zabierzów, od wschodu z gminą Zielonki, od północy z gminami Skąpa i Jerzmanów-Przegonia, od południa z miastem Kraków. Obszar gminy obejmujący 48,1 km² położony jest w obrębie makroregionu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, większa część gminy leży w mezoregionie Wyżyny Olkuskiej, a część wysunięta najdalej na południe w obrębie Rowu Krzeszowickiego. Gminę Wielka Wieś tworzy dwanaście sołectw: Bębło, Będkowice, Biały Kościół, Czajowice, Giebułtów, Modlnica, Modlniczka, Prądnik Korzkiewski, Szyce, Tomaszowice, Wielka Wieś, Wierzchowie. Główne powiązanie komunikacyjne gminy stanowi droga krajowa nr 94 prowadząca z Krakowa przez Olkusz w kierunku Dąbrowy Górniczej.

2. Uwarunkowania prawne tworzenia programu opieki nad zabytkami

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami należy, zgodnie z art. 7 ust.1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.), do zadań własnych gminy.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o opiece nad zabytkami i ochronie zabytków (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.) nakłada na lokalne organy samorządowe obowiązek:

- uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy,
- prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w postaci zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
- sporządzania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Wymieniona wyżej ustawa definiuje pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami w sposób następujący:

- ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, zapobieganie zagrożeniom mogącym powodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, przeciwdziałania kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę, kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków, uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska,
- opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku, prowadzenia prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku i jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury.

Przygotowanie i realizacja programu opieki nad zabytkami należy do ustawowych instrumentów samorządu, wprowadzonych art. 84-87 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o opiece nad zabytkami i ochronie zabytków (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.), w której określone zostały cele sporządzania programu opieki nad zabytkami oraz tryb jego sporządzania.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Zgodnie z art. 87 ust. 1 w/w ustawy, wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Program opieki nad zabytkami przyjmuje Rada Gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiej Służby Ochrony Zabytków (w przypadku gminy Wielka Wieś: WSOZ w Krakowie).

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje cele programu opieki nad zabytkami jako:

- włączenie problemu ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych (wojewódzkich, powiatowych, gminnych) wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
- wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

3.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Strategia rozwoju kraju 2007-2015¹ podejmuje problematykę zasobów dziedzictwa kulturowego zarówno w uwarunkowaniach i przesłankach rozwoju kraju, jak i w celach i priorytetach. W dokumencie tym podkreślony został fakt posiadania przez Polskę bogatych zasobów dziedzictwa kulturowego, które są jednym z elementów wpływających na korzystny wizerunek kraju w Europie i w świecie oraz atutem w procesie definiowania miejsca i pozycji Polski w Unii Europejskiej. Stwierdzono w nim również, że walory naszych zabytków znacznie podnoszą atrakcyjność turystyczną kraju. Wśród określonych w Priorytecie 2 – poprawa stanu infrastruktury

¹ *Strategia rozwoju kraju 2007-2015*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa listopad 2006,

technicznej i społecznej - kierunków działań w zakresie infrastruktury kultury, turystyki i sportu przewiduje się rozwijanie działań nakierowanych na ochronę i rewitalizację materialnego dziedzictwa kulturowego poprzez renowację, konserwację, adaptację obiektów zabytkowych dla celów kulturalnych i turystycznych, a także wdrożenie systemu monitoringu i zabezpieczeń tych obiektów. Działania te mają dotyczyć również obiektów kultu religijnego. Bezpośrednia dostępność do obiektów kultury powinna iść w parze z tworzeniem przestrzeni wirtualnego dostępu do polskich zasobów kulturowych, co będzie możliwe dzięki propagowaniu w sieci internetowej informacji o ofertach turystycznych i edukacji kulturalnej.

Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004-2013² formułuje cel strategiczny jako zrównoważenie rozwoju kultury w regionach, w ramach którego jednym z celów szczegółowych określa zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywną ochronę zabytków. Instrumentami realizacji strategii mają być m.in. Narodowe Programy Kultury, wśród których znajduje się Narodowy program kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Celem tego programu jest poprawa stanu i dostępności zabytków poprzez:

- a) tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze ochrony zabytków,
- b) kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele społeczne,
- c) zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- d) tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,
- e) promocję polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą,
- f) wzmocnienie zasobów ludzkich w sferze ochrony zabytków,
- g) podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej dziedzictwa kulturowego,
- h) zabezpieczanie zabytków i archiwaliów przed nielegalnym wywozem za granicę.

Priorytetem I działania Narodowego programu kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” jest aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe. Działania realizowane w ramach niniejszego priorytetu mają na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja zadań ma pozwolić na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

Priorytetem II jest edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego. Działania realizowane w ramach tego priorytetu to rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie tożsamości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, a także ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wwozem, wywozem i przewozem przez granice.

² *Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004-2013*, Ministerstwo Kultury,

W **Uzupełnieniu narodowej strategii rozwoju kultury na lata 2004-2020**³ przewidziano wśród instrumentów wdrożenia m.in. programy operacyjne. Jednym z nich jest program „Dziedzictwo kulturowe” realizowany w ramach dwóch komplementarnych priorytetów: rewaloryzacja zabytków nieruchomych oraz rozwój kolekcji muzealnych. Podstawowym celem pierwszego priorytetu jest poprawa stanu zachowania zabytków, zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, wreszcie zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego.

\W ramach priorytetu rewaloryzacja zabytków nieruchomych kwalifikujące się zadania (projekty realizowane bez udziału środków europejskich) to:

- rewitalizacja historycznych obszarów miejskich;
- ochrona i zachowanie krajobrazu kulturowego wsi;
- rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele inne niż kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, w tym zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych, parków i ogrodów;
- rewaloryzacja i konserwacja zabytków budownictwa drewnianego;
- rewaloryzacja i konserwacja zabytków romańskich;
- rewaloryzacja zabytkowych cmentarzy oraz renowacja, ochrona i zachowanie miejsc pamięci i martyrologii w kraju i za granicą;
- prowadzenie badań archeologicznych i zabezpieczanie zabytków archeologicznych;
- konserwacja zabytków ruchomych (nie wchodzących w skład zasobów muzealnych), w tym w szczególności wystroju i historycznego wyposażenia kościołów w kraju i za granicą;
- dokumentowanie zabytków (w tym badania naukowe i inwentaryzacja) w kraju i za granicą;
- zabezpieczenie przed skutkami klęsk żywiołowych, zniszczeniem, kradzieżą i nielegalnym wywozem za granicę zabytków ruchomych i nieruchomych;
- ochrona zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego;
- rewaloryzacja oraz prace remontowe i konserwatorskie w zabytkach polskich lub z Polską związanych, znajdujących się poza granicami kraju.

W tezach do **krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami** wyznaczone zostały następujące cele działań:

1) W zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:

- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.

³ *Uzupełnienie narodowej strategii rozwoju kultury na lata 2004-2020*, Ministerstwo Kultury, Warszawa 2005,

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych. Określenie kategorii stopnia zagrożeń.
 - Pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych.
 - Objęcie skuteczna i zorganizowana ochrona przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki.
 - Pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
 - Ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami.
 - Ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach. Doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności i skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami.
 - Udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.
- 2) W zakresie działań o charakterze systemowym:
- Powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celna i polityką bezpieczeństwa państwa. Realizacja powszechnych tendencji europejskich i światowych do rozszerzania pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (Word Cultural Heritage).
 - Przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce. Wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach i na wszystkich poziomach zarządzania i gospodarowania.
- 3) W zakresie systemu finansowania:
- Stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.
- 4) W zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:
- Tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji. Stworzenie warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach obiektów zabytkowych.
 - Gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa.
 - Wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.
- 5) W zakresie kształcenia i edukacji:
- Utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia

kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

– Kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.

– Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.

6) W zakresie współpracy międzynarodowej:

– Wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie.

– Oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości. Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

3.2. Polityka w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami w dokumentach szczebla wojewódzkiego

Strategia rozwoju województwa małopolskiego na lata 2011-2020⁴ wskazuje, że unikalny charakter zasobów kultury oraz bogactwo krajobrazu kulturowego i przyrodniczego wymagają zmiany sposobu myślenia o kulturze i dziedzictwie regionalnym – w kontekście strategii gospodarczego rozwoju regionu. Nowe postrzeganie tych potencjałów powinno prowadzić do przypisania im roli ważnych czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego, kreujących znaczną część regionalnego PKB w sferze usług i produkcji oraz generujących dodatkowe zatrudnienie. Dziedzictwo regionalne odnoszone do wyjątkowego potencjału kultury, historii i tożsamości regionalnej, ale również walorów przyrodniczych – powinno być traktowane jako podstawowy element regionalnej szansy, warunkujący rozwój działalności opartej na przemysłach czasu wolnego.

We wskazanym w strategii obszarze *Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego* wyznaczony został cel strategiczny: *Wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury*. Wśród kierunków polityki rozwoju wskazanych dla tego celu strategicznego znajduje się *Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej*. Strategia postępowania dla tego kierunku oparta ma być na przejściu od pasywnej i biernej ochrony, polegającej

⁴ *Strategia rozwoju województwa małopolskiego na lata 2011-2020*, przyjęta uchwałą Nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 r.,

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

głównie na działaniach konserwatorskich do efektywnego i racjonalnego zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego. Konieczne jest zatem podejmowanie przedsięwzięć, których głównym celem będzie nie tylko kompleksowa ochrona i zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, ale również generowanie impulsów do dalszego ich rozwoju. Tak rozumiane działania powinny stanowić podstawę nowoczesnego modelu zarządzania kulturą, który umożliwi pełne wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych Małopolski. W tym celu niezbędne jest wdrożenie mechanizmów włączających dziedzictwo kulturowe w obieg gospodarczy przy zachowaniu priorytetowej roli dziedzictwa regionalnego. Ponadto należy dążyć, przy jednoczesnym eksponowaniu ich autentyzmu, do nadania zabytkowym nowych funkcji poprzez określenie i upowszechnienie nowoczesnego modelu „użytkowania zabytków”. Model taki będzie łączył ich ochronę, zwiększenie dostępności, poszukiwanie nowych form opieki nad zabytkami, ale również tworzył sprzyjające warunki dla rozwoju sektora przemysłów czasu wolnego.

Działania wskazane do podjęcia w zakresie opieki nad regionalnym dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym oraz ochrony i kształtowania krajobrazu to:

1. kształtowanie zrównoważonego krajobrazu kulturowego,
2. poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków oraz przeciwdziałanie procesowi ich degradacji,
3. ochrona i kształtowanie zabudowy historycznej miast i miasteczek,
4. ochrona tradycyjnej zabudowy regionalnej i układów ruralistycznych,
5. powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia,
6. kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
7. zachowanie i rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, w tym przywrócenie rzeczywistej wartości zniszczonym obiektom oraz ponowne określenie dla poszczególnych obiektów ich wartości zabytkowych, wskazanych do bezwzględnej ochrony,
8. utrzymanie wielokulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej szczególnie poprzez wspieranie folkloru, tradycji i sztuki ludowej,
9. funkcjonalne zarządzanie kulturą i dziedzictwem kulturowym, w tym rozwój partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego,
10. badanie i dokumentowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego,
11. poprawa funkcjonowania instytucji opieki nad zabytkami,
12. wdrożenie mechanizmów włączających wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy,
13. zapobieganie degradacji i ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu,
14. stworzenie systemu oraz procedur zarządzania dziedzictwem przyrodniczym,
15. zintegrowana ochrona krajobrazu kulturowego i środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie wysokiego poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego.

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013⁵ stawia dwa cele strategiczne: Ochronę regionalnej przestrzeni kulturowej oraz Zarządzanie regionalną przestrzenią kulturową. W ramach pierwszego celu strategicznego wyznaczone zostały dwa priorytety: Historyczna ciągłość dziedzictwa kulturalnego oraz Tożsamość regionalna i lokalna oraz bogactwo wielokulturowe. W ramach drugiego celu strategicznego wyznaczone zostały trzy priorytety: Aktywność społeczna i emocjonalne zaangażowanie w opiekę nad regionalnym dziedzictwem kulturowym, Funkcjonalne zarządzanie regionalnym dziedzictwem kulturowym oraz Ekonomiczne zorientowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego – przemysły kultury i czasu wolnego. Dla realizacji wymienionych priorytetów określone zostały następujące kierunki działań:

- zachowanie autentyczności regionalnego dziedzictwa kulturowego,
- zachowanie historycznej wielokulturowości regionu,
- szerzenie świadomości autentycznych wartości kulturowych,
- harmonijne łączenie walorów zabytków z ich współczesnymi funkcjami,
- systemowa promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego,
- ochrona tradycji oraz produktów regionalnych i lokalnych,
- integracja regionalna na podstawie idei sieci obszarów, miast i instytucji,
- rozwój przemysłów czasu wolnego opartych na miejscowych tradycjach i autentyzmie lokalnego dziedzictwa kulturowego,
- edukacja na rzecz dziedzictwa kulturowego (wczoraj-dziś-jutro),
- budowanie silnej identyfikacji Małopolan z regionalnym dziedzictwem kulturowym,
- rozwój partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego,
- stworzenie ponadlokalnej struktury koordynującej współpracę w obszarze dziedzictwa kulturowego,
- kompleksowość opieki nad regionalnym dziedzictwem.

3.3. Dokumenty szczebla powiatowego

Strategia rozwoju powiatu krakowskiego na lata 2008-2013⁶ w zakresie zagadnień związanych z dziedzictwem kulturowym wskazuje wśród mocnych stron mocną tradycję kulturową oraz rozwinięte rzemiosło regionalne, natomiast wśród słabych stron niedofinansowanie obiektów zabytkowych, niepełną promocję walorów turystyczno-krajoznawczych.

W obszarze Kultura i ochrona dóbr kultury oraz inne obszary wskazane zostały problemy:

- niedofinansowanie obiektów zabytkowych,

⁵ *Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013* przyjęty uchwałą Nr LIV/843/10 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 8 listopada 2010 r.,

⁶ *Strategia rozwoju powiatu krakowskiego na lata 2008-2013*, przyjęta Uchwałą Nr XIII/113/07 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 28.12.2007 r.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

- brak organizacji pozarządowych i partnerstw publiczno-prywatnych działających na rzecz ochrony zabytków i kultury.

W obszarze tym wyznaczone zostały następujące cele:

- zwiększenie skuteczności w zakresie finansowania zabytków kultury,
- zagospodarowanie nieczynnych lub zaniedbanych zabytków,
- inicjacja wspólnego działania trzech sektorów na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

Wśród wyznaczonych w strategii celów strategicznych odnoszących się do dziedzictwa kulturowego znajduje się:

- Rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu, w ramach którego cele szczegółowe to: promocja powiatu jako obszaru turystycznego oraz rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach wiejskich.
- Zwiększenie ochrony i opieki nad zabytkami, w ramach którego cele szczegółowe to: zagospodarowanie i/lub odnowa zabytków własnych powiatu; podnoszenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami oraz zwiększanie społecznej opieki nad zabytkami.
- Wspieranie integracji kulturalnej mieszkańców powiatu, w ramach którego cele szczegółowe to: zwiększanie dostępu do oferty kulturalnej i rekreacyjnej oraz podtrzymanie tradycji i dziedzictwa kulturowego powiatu.

Do ewaluacji i monitoringu strategii określone zostały m.in. następujące wskaźniki:

- liczba zabytków odrestaurowanych na terenie powiatu w stosunku do ogólnej liczby obiektów zabytkowych,
- liczba zagospodarowanych zabytków w stosunku do ogólnej liczby obiektów zabytkowych,
- liczba zabytków objętych opieką w stosunku do liczby zabytków wymagających takiej opieki,
- liczba odnowionych zabytków w stosunku do ogólnej liczby obiektów zabytków będących w posiadaniu powiatu,
- liczba zabytków, dla których udało się znaleźć inwestora,
- wielkość pozyskanych środków finansowych na zagospodarowanie lub odnowę zabytków własnych powiatu,
- liczba podjętych działań na rzecz odnowy obiektów zabytkowych będących własnością powiatu, ich zakres, skala i koszty,
- liczba wykonanych prac remontowych na rzecz odnowy obiektów zabytkowych będących własnością powiatu, wielkość wyremontowanej powierzchni/kubatury, koszty prac remontowych,
- liczba obiektów, które podniosły swoją atrakcyjność dzięki działalności powiatu,
- liczba pozyskanych środków na opiekę nad zabytkami.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Powiatowy program opieki nad zabytkami Powiatu Krakowskiego na lata 2009-2012⁷

Wśród zespołów i obiektów o dużej wartości historycznej i architektonicznej znajdujących się w zasobach dziedzictwa kulturowego powiatu wskazane zostały z obszaru gminy Wielka Wieś kościół w Giebułtowie (którego kaplica i detal architektoniczny reprezentują architekturę renesansu), kościół w Białym Kościele (reprezentujący dziewiętnastowieczny historyzm), drewniany kościół w Modlnicy (XVI – XIX w.), ruiny zamku w Białym Kościele (XIV w.), klasycystyczny dwór z Modlnicy (XVIII/XIX w.), dwór w Tomaszowicach (XIX w.).

W dokumencie tym dla wszystkich miejscowości powiatu krakowskiego zestawione zostały uwarunkowania konserwatorskie w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem zasobów materialnych, niematerialnych i krajobrazowych oraz proponowane formy ochrony. Poniżej przedstawione zostały miejscowości gminy Wielka Wieś.

NAZWA JEDNOSTKI	STOPIEŃ WALORYZACJI						WYTYCZNE		PROPONOWANE FORMY OCHRONY	
	Zabytkowe			Współczesne	Mieszane		Strefowanie	Zakresy i kierunki działań	Parki kulturowe	Obszary kulturowe
Miejscowość	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Bęblo					x			KONT		
Będkowice			x		x		B, E, K	RKOM		
Biały Kościół		x			x			REKN		
Czajowice			x		x		B, E, K	RKOM		
Giebułtów	x		x		x	x	A, E, K	INTE		x
Modlnica	x		x		x		A, E, K	INTE		x
Modlniczka			x		x		B, E, K	REKN		
Prądnik Korzkiewski			x		x		E, K	RKOM		
Szyce					x		E, K	RKOM		
Tomaszowice		x			x		B, E, K	REKN		
Wierzchowie			x		x		E, K	RKOM		

kol. 2: wartość potencjalna zabytkowa: zespół historyczny jednorodny lub nawarstwiony, o czytelnej formie i dobrym lub dość dobrym stanie zachowania

kol. 3: wartość potencjalna zabytkowa: zespół historyczny jednorodny lub nawarstwiony, o czytelnej formie i różnym stanie zachowania

kol. 4: wartość potencjalna zabytkowa: zespół historyczny nawarstwiony o czytelnej formie i zaniedbanym lub zdegradowanym stanie zachowania

⁷ Powiatowy program opieki nad zabytkami powiatu krakowskiego na lata 2009-2012 przyjęty uchwałą Nr XXVI/209/2009 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 28.01.2009 r.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

kol. 5: wartość potencjalna współczesna: zespół o jednorodnym, dobrze zachowanym wyrazie w zakresie formy i stanu zachowania, niebudzącym zastrzeżeń konserwatorskich

kol. 6: wartość potencjalna mieszana: zespół o dominującym wyrazie współczesnym, stosunkowo harmonizującym z dawnym, o czytelnym wyrazie na tle układu historycznego, dobrze lub dość dobrze zachowanej formie

kol. 7: wartość potencjalna mieszana: zespół o dominującym wyrazie współczesnym, sprzecznym z dawnym, o słabo czytelnym lub nieczytelnym wyrazie i zdegradowanym stopniu zachowania dawnej formy

kol. 8: A - strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej, B - strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej, E – strefa ochrony ekspozycji i ochrony elementów K – strefa ochrony krajobrazowej, „otuliny” zespołu czy obiektu

kol. 9: RKOM - rekompozycja KONT - kontynuacja INTE - integracja, KONS – konserwacja.

Przeprowadzona na potrzeby programu analiza SWOT wykazuje duży potencjał zasobu zabytkowego Powiatu Krakowskiego. Ranga zabytków i ich stan poznania pozwalają na podejmowanie szerokich działań promocyjnych. Stan zachowania i zagospodarowania obiektów wskazuje na konieczność planowego eliminowania zagrożeń. Charakter zagrożeń wynikających głównie z niedoboru środków, a zarazem z presji inwestycyjnej, pozwala na poszukiwanie działań pośrednich – angażowanie środków inwestycyjnych z poszanowaniem wartości dziedzictwa.

Zagrożeniem, które należy wyeliminować w pierwszej kolejności, jest niewystarczająca świadomość wartości i potrzeby ochrony posiadanego zasobu dziedzictwa. Ponadregionalne znaczenie części zabytków może być magnesem przyciągającym turystów i inwestorów z zewnątrz, ożywiający gospodarczo poszczególne obszary. Jednocześnie może być czynnikiem podnoszącym wartość zabytków w oczach społeczności miejscowych. Obiekty o znaczeniu regionalnym mogą być elementem integracji społeczności lokalnych. By nie przeważyły zagrożenia i słabe strony należy dążyć do wzmożenia działań edukacyjnych i promocyjnych oraz podejmować inicjatywy i programy regionalne.

Dla wykorzystania potencjału gospodarczego i kulturowego zasobu zabytków regionu należy nie dopuszczać do utraty poszczególnych obiektów, przez właściwe gospodarowanie, zabezpieczanie i konsekwentne utrzymywanie nieruchomości.

Rozbudowana, istniejąca bogata propozycja atrakcji kulturalnych i turystycznych (szlaki, muzea, obiekty do zwiedzania, tereny rekreacyjno – przyrodnicze) powinna być rozwijana komplementarnie, by poszczególne obiekty tworzyły sieć i „zatrzymywały” potencjalnego turystę w regionie. Jednocześnie funkcje obiektów powinny być formułowane również z myślą o społecznościach lokalnych, które w wyniku przekształceń stają się aktywnymi odbiorcami propozycji. Fundamentalne znaczenie ma współdziałanie w zakresie ochrony zabytków, ochrony środowiska naturalnego i krajobrazu. Priorytetem powinny być zintegrowane działania władz samorządowych i społecznych grup nacisku w celu podniesienia jakości przestrzeni publicznej

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

i prywatnej, których integralnym składnikiem będzie dbałość o zachowanie oraz rewaloryzację zabytków i krajobrazu kulturowego regionu.

W programie wyznaczone zostały następujące cele strategiczne:

- zwiększenie skuteczności ochrony i opieki nad zabytkami,
- zagospodarowanie i/lub odnowa zabytków własnych powiatu,
- podejmowanie działań na rzecz odnowy obiektów zabytkowych będących własnością powiatu (pozyskiwanie funduszy, inwestorów, wykonywanie prac remontowych),
- podnoszenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- zwiększenie społecznej opieki nad zabytkami,
- ustanowienie społecznych opiekunów zabytków,
- popieranie i współpraca przy stworzeniu systemu ochrony krajobrazu kulturowego – objęcie trwałą ochroną obszarów cennych pod względem przyrodniczym, krajobrazowym i kulturowym
- ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarach miejskich i wiejskich – inicjowanie działań w celu aktywnej ochrony wybranych obiektów dokumentujących tradycyjną zabudowę wiejską (architektura drewniana).

Wskazane zostały również następujące priorytety (obszary i tematy strategiczne):

- ochrona architektury drewnianej,
- ochrona krajobrazu zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (np. Dolina Szreniawy, Dolina Prądnika, Dolna Sążpówki),
- rewaloryzacja zespołów dworsko-parkowych (5 zamków, 65 zespołów pałacowo-i dworsko-parkowych),
- rewaloryzacja i ochrona architektury obronnej,
- ochrona kapliczek przydrożnych i zabytkowych nagrobków na cmentarzach.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Dokumenty programowe gminy

Strategia rozwoju gminy Wielka Wieś⁸

W przeprowadzonej na potrzeby strategii analizie SWOT wśród mocnych stron gminy Wielka Wieś związanych ze środowiskiem kulturowym wskazane zostały:

- zabytki architektury (m.in. kościół p.w. św. Mikołaja we wsi Biały Kościół, kościół p.w. św. Wojciecha we wsi Modlnica, dwór Konopków w Modlnicy, kościół p.w. św. Idziego we wsi Giebułtów),
- miejscowe tradycje,
- szlaki tematyczne, np. Szlak Architektury Drewnianej, Szlak Dolinek Jurajskich, Podziemne Trasy Turystyczne itd.

Jako wady, słabości gminy związane ze środowiskiem kulturowym wskazane zostały:

- niedostatecznie rozwinięta – w porównaniu do potencjału turystycznego gminy – funkcjonująca na jej terenie infrastruktura turystyczna.

Wśród wskazanych w strategii kierunków rozwoju wskazany został kierunek: turystyka, rekreacja i dziedzictwo kulturowe, dla którego cele strategiczne to:

- Stworzenie komplementarnej oferty turystycznej oraz ochrona walorów środowiskowych i kulturowych gminy. Cele operacyjne to:
 - rozwój turystyki i agroturystyki w północnej części gminy,
 - rozwój infrastruktury turystycznej,
 - zintegrowana promocja atrakcji turystyczno-rekreacyjnych gminy,
 - dbałość o środowisko naturalne i kształtowanie architektury krajobrazu.
- Rozwój i promocja kompleksowej oferty spędzania czasu wolnego oraz kreowanie lokalnej tożsamości mieszkańców. Cele operacyjne to:
 - rozwój zaplecza sportowo-rekreacyjnego oraz oferty spędzania wolnego czasu,
 - ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja kultury i lokalnych tradycji.

Uzasadnieniem dla przyjęcia jako celu operacyjnego ochrony dziedzictwa kulturowego oraz promocja kultury i lokalnych tradycji jest występowanie na terenie gminy szeregu zabytków o charakterze historycznym. Cel ten przewiduje podjęcie prac o charakterze konserwatorskim oraz remontowym, ukierunkowanych na zachowanie obiektów w jak najlepszej kondycji. Zadania wskazane w ramach tego celu to:

- kontynuacja wsparcia organizacji imprez (lokalnych, masowych) prezentujących rękodzieło ludowe i dorobek lokalnych artystów oraz promocja działalności lokalnych zespołów folklorystycznych,

⁸ *Strategia rozwoju Gminy Wielka Wieś*, Uchwała nr XIII/59/2007 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 27 września 2007 r.

- kontynuowanie przygotowania rocznego kalendarza imprez przy współpracy z prywatnymi przedsiębiorcami/organizacjami/institucjami działającymi w sferze kultury na terenie gminy
- opracowanie programu opieki nad zabytkami.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy⁹.

Do wartościowych elementów środowiska kulturowego gminy zaliczone zostały w uwarunkowaniach znajdujące się na jej terenie zabytki architektury i budownictwa, zabytkowe założenia zielone, zabytki ruchome (wyposażenie wnętrz, kapliczki, nagrobki) a także historyczne układy wsi, harmonijne krajobrazy kulturowe oraz stanowiska archeologiczne. W uwarunkowaniach wskazano, że najczęściej występującym na obszarze gminy układem zabudowy wsi jest jednodrożna ulicówka. Występują także wsie, w układzie których odczytać można układ dwu- lub wielodrożny, sakowy, rzędowy oraz widlicę. Charakterystyczny wygląd mają - towarzyszące niektórym starszym układom - kolonie, zakładane wzdłuż wytyczonych prosto dróg. Zarejestrowane stanowiska archeologiczne obejmują w przeważającej większości pozostałości osad z epoki neolitu. Pojawiają się również zabytki z epoki brązu (w tym jedno ementarzysko) i z okresu wpływów rzymskich. Charakterystyczne są, związane z utworami jurajskimi, obozowiska jaskiniowe. Pojedyncze stanowiska obejmują kopalnię krzemienia i pracownię krzemieniarską. Z zabytków późniejszych wymienić należy osady z epoki średniowiecza, średniowieczne grodzisko i pozostałości średniowiecznego zamczku.

Archeologiczne obiekty nieruchome skatalogowano w dwóch kategoriach:

- kategoria I - stanowiska wpisane lub przewidziane do wpisania do rejestru zabytków, przeznaczone do trwałego i bezwzględniego zachowania. Prowadzenie prac budowlanych na tych stanowiskach jest - wg wytycznych zawartych w materiałach konserwatorskich - niedopuszczalne.

kategoria II - stanowiska wpisane lub przewidziane do wpisania do rejestru zabytków, przeznaczone do trwałego zachowania. W szczególnych przypadkach istnieje możliwość prowadzenia, w niektórych partiach tych stanowisk, prac ziemnych lub budowlanych, jednakże po uprzednim przebadaniu przekształcanego obszaru metodami wykopaliskowymi na koszt inwestora.

Pod względem ilości i wartości obiektów zabytkowych występuje znaczne zróżnicowanie w poszczególnych wsiach. Do miejscowości o najbogatszych zasobach zaliczone zostały: Modlnica, Giebułtów oraz Biały Kościół. Wpływ na charakter lokalnego krajobrazu mają także obiekty zabytkowe położone w następujących miejscowościach: Tomaszowice, Modlniczka, Prądnik Korzkiewski oraz Wierzehowie.

⁹ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wielka Wieś*, przyjęte uchwałą Nr XII/52/2007 z dnia 04.09.2007 r.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Pozostałe miejscowości gminy (tj. Bębło, Będkowice, Czajowice, Szyce i Wielka Wieś) posiadają znacznie skromniejsze zasoby obiektów o walorach kulturowych.

Zgodnie z polityką w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury ustaloną w studium, ochronie powinny podlegać następujące elementy krajobrazu kulturowego i przyrodniczego gminy:

- obiekty architektoniczne lub ich zespoły wraz z wyposażeniem i towarzyszącymi im założeniami zieleni, posiadające najwyższe walory zabytkowe (przede wszystkim obiekty objęte wpisem do rejestru zabytków, wyszczególnione w części I niniejszego opracowania),
- zespoły osadnicze i kompozycje krajobrazowe posiadające wysokie walory kulturowe (układy ruralistyczne centrów wsi: Biały Kościół, Czajowice, Giebułtów, Modlnica, Modlniczka i Wierzchowie wraz z założeniami kościelnymi, podworskimi i pofolwarcznymi oraz zespołami zieleni); jako predysponowane do objęcia formą ochrony w postaci parku kulturowego uznaje się centra miejscowości Giebułtów i Modlnica,
- obszary najcenniejszych naturalnych wnętrz krajobrazowych (Dolina Będkowska, Dolina Kobylańska, Dolina Kluczwody, Dolina Prądnika, Wąwóz Podskalany, ostańce wapienne w krajobrazie rolniczym wsi Bębło i Czajowice),
- obiekty zabytkowe o znaczeniu lokalnym, objęte ewidencją konserwatorską oraz wymienione w części I studium jako wartościowe elementy krajobrazu kulturowego,
- obszary występowania stanowisk archeologicznych.

Działania w zakresie ochrony środowiska kulturowego powinny być prowadzone w sposób dostosowany do typu, charakteru, walorów i znaczenia przedmiotu ochrony.

W odniesieniu do obiektów o najwyższych walorach zabytkowych zasadą postępowania powinno być utrzymanie stanu istniejącego, konserwacja, rewaloryzacja oraz podporządkowanie wszelkich form zagospodarowania potrzebie ochrony zabytku w tym także ochrony widoku na zabytek.

W stosunku do posiadających walory kulturowe zespołów osadniczych i kompozycji krajobrazowych należy dążyć do utrzymania wartościowych, tradycyjnych cech układu a nowe działania inwestycyjne podporządkować zasadzie dopełnienia lub podporządkowania istniejącej kompozycji.

W obszarach szczególnie cennych pod względem krajobrazowym sposób zagospodarowania terenów powinien być podporządkowany zasadzie utrzymania stanu zachowania wartościowych elementów przyrodniczych i krajobrazowych, w razie potrzeby z uczytelnieniem ich ekspozycji.

Ochrona poszczególnych obiektów zabytkowych o znaczeniu lokalnym powinna zmierzać do zachowania ich w dobrym stanie technicznym, bez wprowadzania zmian zacierających walory zabytkowe.

Stanowiska archeologiczne należy objąć ochroną przed zniszczeniem.

Realizację inwestycji w zasięgu stanowisk archeologicznych należy traktować jako rozwiązanie warunkowe, możliwe do zastosowania wyłącznie w przypadku dokonania uzgodnień i spełnienia wymagań konserwatorskich.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Działania inwestycyjne dotyczące wszystkich ww. obszarów i obiektów posiadających walory kulturowe powinny być uzgadniane z Służbą Ochrony Zabytków, a w uzasadnionych przypadkach także z Służbami Ochrony Środowiska

Dane dotyczące ilości i rodzaju zasobów kulturowych wskazanych w studium są już częściowo nieaktualne.

Plany zagospodarowania przestrzennego gminy.

Gmina Wielka Wieś pokryta jest planami zagospodarowania przestrzennego. Zasadnicza część gminy objęta jest planem przyjętym uchwałą Nr XXXVIII/178/2005 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 11.03.2005 r. (Dz. Urz. Woj. małopolskiego Nr 215 poz. 1446 z dnia 20.04.2005 r.). Plan ten został następnie zmieniony uchwałami: Nr VII/30/2007 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 30 marca 2007 r. (Dz. Urz. Woj. małopolskiego Nr 360 poz. 2382 z dnia 18.05.2007 r.), Nr IX/68/2011 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 14 lipca 2011 r. (Dz. Urz. Woj. małopolskiego Nr 421 poz. 3928 z dnia 05.09. 2011 r.) oraz Nr XV/127/2012 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 28 lutego 2012 r. (Dz. Urz. Woj. małopolskiego poz. 1283 z dnia 23 marca 2012 r.).

W planie gminy Wielka Wieś z 2005 r. wskazane zostały objekty i obszary wpisane do rejestru zabytków, dla których zapisane zostały następujące ustalenia:

- 1) obowiązek uzgadniania wszelkich działań związanych z zabytkami oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie z właściwym organem ochrony zabytków i ich realizacji na warunkach przez niego określonych,
- 2) nakaz utrzymania i konserwacji obiektów zabytkowych stosownie do wymogów przepisów szczególnych,
- 3) zakaz podejmowania jakichkolwiek działań, które mogłyby przyczynić się do zniszczenia lub pogorszenia stanu zabytku, w tym pogarszające się warunki jego ekspozycji krajobrazowej.

Ponadto w planie tym wyznaczone zostały strefy ochrony konserwatorskiej:

- 1) w Białym Kościele – strefa obejmuje cmentarz parafialny,
- 2) w Modlnicy – strefa obejmuje łącznie: zespół parkowo-dworski z przedpołem widokowym od strony południowo-wschodniej, kościół parafialny p.w. św. Wojciecha wraz z otoczeniem oraz cmentarz parafialny,
- 3) w Prądniku Korzkiewskim – strefa obejmuje zabudowania dawnej kuźnicy z przyległym ogrodem i otoczeniem od strony południowo-zachodniej oraz południowo-wschodniej.

W obrębie tych stref wszelkie działania powinny uwzględniać pierwszeństwo wymogów konserwatorskich związanych z zachowaniem, ochroną i rewaloryzacją obiektów bądź zespołów zabytkowych oraz zapewnienia optymalnych warunków ich ekspozycji; działania inwestycyjne powinny być prowadzone w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony zabytków i na warunkach przez niego określonych.

W planie tym ochrona objęte zostały również obszary występowania stanowisk archeologicznych, wyznaczone na podstawie dokumentacji opracowanej przez Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Dla stanowisk archeologicznych obowiązują następujące ustalenia:

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

- 1) stanowiska archeologiczne podlegają ochronie przed zniszczeniem, w szczególności wynikającym z prowadzenia prac ziemnych lub zabudowy terenu,
- 2) w terenach przeznaczonych w planie na cele zabudowy dopuszcza się zmianę zagospodarowania terenu w obrębie stanowisk archeologicznych, w szczególności wykonywanie robót ziemnych i lokalizację obiektów budowlanych, po uprzednim uzgodnieniu warunków realizacji prac z właściwym organem ochrony zabytków.

Pozostałe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące niewielkie obszary nie związane z obiektami i obszarami podlegającymi ochronie konserwatorskiej, nie zawierają ustaleń dotyczących ochrony dóbr kultury.

Plany Odnowy Miejscowości gminy Wielka Wieś

Dla trzech sołectw sporządzone zostały w 2009 r. plany odnowy miejscowości: Będkowice, Giebułtów i Modlniczka. Analizy SWOT przeprowadzone na potrzeby planów wskazują wśród silnych stron działalność zespołu folklorystycznego „Będkowianie” i koła teatralnego w Będkowicach, cenne zasoby historyczne i ciekawą architekturę zabytkowego centrum Giebułtowa, zabytkowy kościół w Giebułtowie z 1604 r., zabytkowe centrum wsi Modlniczka ze stawem i przylegającym terenem rekreacyjnym, zespół regionalny „Modlniczanki”, cenne zasoby historyczne. Wśród planowanych zadań inwestycyjnych w Modlniczce został przewidziany zakup wyposażenia (strojów i instrumentów) dla zespołu regionalnego „Modlniczanki”. Poza tym plany odnowy miejscowości nie zawierają działań donoszących się do zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.

4.2. Zarys historii przekształceń przestrzennych obszaru gminy

Najstarsze ślady działalności ludzkiej dokumentowane są znaleziskami archeologicznymi, których na terenie gminy Wielka Wieś i sąsiednich obszarach Wyżyny Krakowskiej stwierdzono bardzo wiele. Na Wyżynie Krakowskiej odkryte zostały pochodzące z paleolitu pozostałości życia małych izolowanych grup łowców o neandertalskim typie fizycznym. Ten typ penetracji ludzkiej zakończył się na Wyżynie Krakowskiej ok. 40 tys. lat p.n.e.¹⁰. W środkowej fazie zlodowacenia Würm na terenach jurajskich pojawił się Homo sapiens – obozujące tu gromady łowców polowały w zorganizowany sposób na niedźwiedzie i inne duże ssaki. Ich pozostałością są m.in. materiały zaliczane do kultury jermanowickiej oraz oryniackiej (odkryte m.in. w jaskini Mamutowej w Wierzchowie), pochodzące z górnego paleolitu, datowane na okres pomiędzy 40 a 10 tys. lat p.n.e. W okresie późnego paleolitu na terenach jurajskich żyły grupy ludzkie zaliczane do kultury prądnickiej. Od początku neolitu (4500-1800 lat p.n.e.) obszary Wyżyny Krakowskiej nabrały szczególnego znaczenia, przede wszystkim

¹⁰ J. Kruk, *Osadnictwo pradziejowe na Wyżynie Krakowskiej*, [W:] *Jurajskie Parki Krajobrazowe województwa krakowskiego. Informator turystyczny*, J. Partyka (red.), Kraków 1990, s.21.

jako obszar eksploatacji poszukiwanego surowca krzemienego¹¹. Poza głęboko wciętych dolinami rozwijało się również osadnictwo rolnicze. Pozostałości z neolitu związane z kulturą lendzielską zostały odkryte m.in. na stanowiskach w Modlnicy. Następujące później zastępowanie krzemienia metalem w produkcji narzędzi spowodowało utratę znaczenia obszaru jurajskiego, który był dość słabo wykorzystywany rolniczo. Osadnictwo ludności z okresu wpływów rzymskich było na tym obszarze nietrwałe¹². Regularne osadnictwo następowało na tych terenach we wczesnym średniowieczu.

Przynajmniej od połowy X wieku funkcjonował w Giebułtowiu lub jego najbliższej okolicy kamieniołom, w którym wydobywano materiał na kamienie do żaren. Z kamieniołomem tym musiało być związane jakieś stałe, istniejące jeszcze za czasów pogańskich skupisko ludzkie. Osada ta mogła mieć w stosunku do Krakowa charakter służebny, gdyż liczne fragmenty żaren miejscowego wyrobu znaleziono na Wawelu. W końcu X w. ziemie będące załącznikiem późniejszej Małopolski podporządkowane zostały Mieszkowi I, a w początku XI w. Kraków został ich stolicą. Gmina Wielka Wieś leży w terenach, gdzie czynnikiem decydującym o powstawaniu osad była sieć drożna, warunki hydrograficzne, zasoby mineralne i jakość gleb. Istotne znaczenie miały również walory obronne, położenie na przedpolu Krakowa oraz istnienie zamków i grodzisk strzegących szlaków komunikacyjnych. Główny gościniec z Krakowa na Śląsk odgrywający ważną rolę w procesie osadnictwa prowadził przez obszar gminy Wielka Wieś.

Już w XI w. w znaczniejszych osadach wznoszone były kościoły i zakładane klasztory i parafie. Na terenie dzisiejszej gminy wielka Wieś w 1082 r. wybudowany został kościół w Giebułtowiu. Proces zasiedlania terenów należących do dzisiejszej gminy Wielka Wieś był intensywny do końca XIV w. U schyłku średniowiecza zasadnicza sieć osadnicza była tu już wykształcona. Przemiany osadnicze w okresie nowożytnym polegały przede wszystkim na przekształcaniu istniejącej struktury. Zmiany ilościowe, polegające na wzroście liczby osad i zagęszczeniu sieci drogowej, ustępowały zmianom jakościowym polegającym na przekształcaniu się istniejących osad. Pierwotne osadnictwo typu rozproszonego, było stopniowo zastępowane przez osady wiejskie z uporządkowaną, bardziej skupioną zabudową¹³. Na rozwój poszczególnych miejscowości wpływała sytuacja gospodarczo-polityczna, rozwój ten zależny był również od klęsk nieurodzaju, pożarów, wojen i okresów zarazy.

Do wczesnych osad w okolicy należy Modlnica, która wzmiankowana była w dokumentach w 1254 r. Z tego samego roku pochodzą informacje o Modlniczce stanowiącej własność Klasztoru Norbertanek na Zwierzyńcu. Wieś Modlniczka, zwana niegdyś Modlnicą Małą traktowana była jako część Modlnicy. Z lat 1306-08 pochodzi zapis o zniszczeniu istniejącego w Giebułtowiu kościoła. Kościół ten został odbudowany i w spisie świętopietrza z lat 1325-27 wymieniany był jako parafialny. Biały Kościół był

¹¹ Tamże.

¹² Tamże, s. 22.

¹³ J. Laberschek, *Osadnictwo średniowieczne w świetle źródeł pisanych* [W:] *Natura i kultura w krajobrazie Jury*, T. IV, Pradzieje i średniowiecze, Kraków 1995, s. 167.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

wzmiankowany w 1325 r., Będkowice w 1329 r., a Giebułtów w 1337 r. W 1352 r. Giebułtów został wykupiony przez klasztor w Mogile. Czajowice były wzmiankowane w 1382 r.¹⁴, a Modlniczka w 1388 r. Z 1400 r. pochodzi wzmianka o Bartku, karczmarzu z Szyce¹⁵. Karczma w Szycach istniała przez cały okres staropolski, na co duży wpływ miało położenie przy uczęszczanym szlaku handlowym z Krakowa do Olkusza. Wierzchowice było wzmiankowane w 1403 r.¹⁶, Będkowice w 1409 r., w 1410 r. Bębło¹⁷, a w 1412 r. Biały Kościół¹⁸. Z 1434 r. pochodzi wzmianka o sołectwie Giebułtów¹⁹. W latach 1470-1480 Szyce miały 4 łany kmiece. Wierzchowice było wzmiankowane w 1470 r. W 1499 r. pobór w Szycach przeprowadzony został z 3 łanów.

W 1581 r. w Szycach było 2,5 łana kmiecego, 2 zagrodników z rolą oraz 2 komorników bez bydła²⁰. W końcu XVI w. żyło w Modlnicy 9 rodzin kmiecych, 7 zagrodników i 3 chałupników²¹. W początkach XVII w. istniała w Czajowicach papiernia²². W XVIII w. w Będkowicach znajdował się młyn, browar i dwie karczmy²³. W Białym Kościele były wówczas 2 karczmy²⁴.

W 1787 r. w Szycach było 55 mieszkańców, a w 1789 r. 65 mieszkańców i 12 domów²⁵. W 1789 r. w Modlnicy mieszkało 320 osób²⁶. W 1791 r. w Będkowicach było 203 mieszkańców²⁷.

W okresie rozbiorów teren dzisiejszej gminy Wielka Wieś był podzielony pomiędzy zabór austriacki i rosyjski – linia graniczna przebiegała częściowo z biegiem Potoku Kluczwoda. Wzdłuż granicy powstały obiekty strażnic, budynki celne, wytyczone zostały nowe trakty, a przy nich usytuowane zostały poczty i zajazdy. Przed 8 marca 1817 r. utworzone zostały komory celne. Na terenie dzisiejszej gminy Wielka Wieś powstały komory celne w Modlnicy i w Szycach. Komora w Szycach była uzupełnieniem ustanowionej w Krakowie „polskiej” Głównej Komory Celnej, powołanej do życia 7 czerwca 1817 r.

W 1827 r. Biały Kościół liczył 22 domy i 181 mieszkańców, Szyce 14 domów i 82 mieszkańców, Będkowice 39 domów i 274 mieszkańców²⁸, Bębło 56 domów i 338

¹⁴ Tamże, s. 167.

¹⁵ R. Marcinek, *Komora celna w Szycach pod Krakowem* [W:] Teki Krakowskie, T. VIII, Kraków 1998, s. 43.

¹⁶ J. Laberschek, *Osadnictwo średniowieczne...* op. cit., s. 169.

¹⁷ Tamże, s. 168.

¹⁸ Tamże, s. 167.

¹⁹ Tamże, s. 166.

²⁰ R. Marcinek, *Komora celna...*, op. cit. s. 44.

²¹ *Natura i kultura w krajobrazie Jury*, T. V. *Osadnictwo i krajobraz od schyłku średniowiecza po współczesność*, Z. Noga (red.), Kraków 1997, s. 105.

²² Tamże, s. 15.

²³ Tamże, s. 104.

²⁴ Tamże, s. 104.

²⁵ R. Marcinek, *Komora celna...*, op. cit. s. 44.

²⁶ *Natura i kultura w krajobrazie...*, op. cit., s. 105.

²⁷ Tamże, s. 104.

²⁸ Tamże, s. 104.

mieszkańców²⁹, Czajowice 38 domów i 300 mieszkańców³⁰, Wielka Wieś 42 domy i 266 mieszkańców³¹, a Wierzchowie 17 domów i 107 mieszkańców³².

Z okresem Powstania Styczniowego z 1863 r. jest związany pomnik-mogiła powstańców w Szycach oraz grób dowódcy powstańców na cmentarzu w Modlnicy.

W 1869 r. w Giebułtowie było 373 mieszkańców i 49 domów³³, w Modlnicy było 11 zabudowań dworskich i 53 zabudowania wiejskie oraz 495 mieszkańców, a w Modlniczce były 3 zabudowania dworskie i 48 włościańskich oraz 328 mieszkańców³⁴. W II poł. XIX w. w Tomaszowicach były 43 domy i 335 mieszkańców³⁵. W XIX w. nastąpiła gruntowna restauracja kościoła w Giebułtowie. Została wówczas dobudowana kruchta, usunięte zostało piętro zakrystii, przebudowany został zachodni szczyt i zamalowane zostały polichromie.

W 1878 r. wzniesiony został nowy murowany kościół w Białym Kościele. W 1880 r. w Modlnicy było 537 mieszkańców³⁶, a w Modlniczce 351 mieszkańców³⁷.

W latach 1930-40 Modlniczka została wykupiona na drodze licytacji przez mieszkańców od Norbertanek. Centrum Modlniczki ze stawem wykupiono na podstawie nadpłat jakich dokonywano przy zakupie pozostałych działek.

W czasie II Wojny Światowej na terenie dzisiejszej gminy Wielka Wieś prowadzone były działania partyzanckie z udziałem oddziału AK Skala. Z tymi wydarzeniami związana jest tablica pamiątkowa na skale w Prądniku Korzkiewskim.

Współczesny rozwój przestrzenny miejscowości położonych w gminie Wielka Wieś nie spowodował zatracenia czytelności zasadniczych cech ich układów przestrzennych, reprezentujących różne typy rozplanowania.

Zabudowa tradycyjna, pierwotnie drewniana o konstrukcji zrębowej i drewniano-murowana z wykorzystaniem miejscowego kamienia została wyparta przez murowaną zabudowę o bardzo zróżnicowanym charakterze. Do końca lat 60. XX w. budynki mieszkalne i gospodarcze stawiane były jeszcze w formie nawiązującej do tradycyjnej – parterowe o horyzontalnym układzie bryły i dwuspadowych dachach. W późniejszym okresie zabudowa zaczęła znacznie odbiegać od form tradycyjnych.

²⁹ *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. T. I, Warszawa : nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1880-1914, s. 164.

³⁰ *Słownik geograficzny Królestwa ...* T. I, op. cit., s. 730.

³¹ *Słownik geograficzny Królestwa ...* T. XIII, s. 335.

³² Tamże, s. 411.

³³ *Słownik geograficzny Królestwa ...* T. II, s. 545.

³⁴ *Słownik geograficzny Królestwa ...* T. VI, s. 569.

³⁵ *Słownik geograficzny Królestwa ...* T. XII, s. 379.

³⁶ *Natura i kultura w krajobrazie ...*, op. cit., s. 107.

³⁷ *Słownik geograficzny Królestwa ...*, T. VI, s. 569.

4.3. Charakterystyka zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

4.3.1. Zabytki objęte wpisem do rejestru

Obiekty, zespoły i założenia przestrzenne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie prace remontowe, zmiany funkcji i przeznaczenia takich obiektów wymagają zgody Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie. Na terenie gminy Wielka Wieś znajduje się 9 obiektów i zespołów architektonicznych oraz 13 stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków:

A-365/M – kościół parafialny p.w. św. Mikołaja z ogrodzeniem, kaplicami i drzewostanem w Białym Kościele (wpis A-671 z dnia 28.01.1994 r.). Eklektyczny, głównie neogotycki kościół został zbudowany na miejscu starszego, we wschodniej części niewielkiego placu stanowiącego centrum wsi i jednocześnie relikw dawnej owalnicy. Wg tradycji istniała w tym miejscu już w XI w. pustelnia zbudowana z wapienia, od której wywodzi się nazwa „biały kościół”. Kościół został konsekrowany w 1884 r. Jest on murowany z kamienia i cegły, tynkowany, kryty blachą miedzianą. Kościół jest jednonawowy, z węższym i niższym prezbiterium oraz trójkondygnacyjną wieżą od strony zachodniej. Wieża w górnej kondygnacji jest ośmioboczna, ozdobiona hełmem iglicowym. W elewacji frontowej znajdują się ostrołukowe blendy. Otwory okienne i drzwiowe są zwieńczone ostrołukowo. Wystrój kościoła wg projektu Piotra Turbina.

W ogrodzeniu kościoła znajduje się kaplica z ok. 1910 r. Wzniesiona na rzucie prostokąta i zakończona półkuliście. Kaplica jest murowana z ciemno wypalanej cegły, na kamiennym cokole. Dach siodłowy, kryty blachą. Fasada jest zwieńczona trójkątnym, uskokowym szczytem. Otwory okienne oraz wejście są zamknięte półkuliście.

Źródło: ewidencja zabytków gminy Wielka Wieś

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

A-434/M – ruiny zamku w Białym Kościele (wpis A-681 z dnia 09.06.1961 r.).

Murowany zamek, który przypuszczalnie należał do rycerskiego rodu Syrokomlów, został wzniesiony w pocz. XIV w na szczycie skalnego ostańca zwanego Zamkową Skalą (342 m n.p.m.) w Dolinie Kluczwody. Mur obronny z wapienia o grubości 1,2 – 1,3 m

Źródło: ewidencja zabytków gminy Wielka Wieś

poprowadzony został po krawędzi wieżchołka. Głównym budynkiem mieszkalnym była wieża o wymiarach wewnętrznych 3,3 x 3,95 m usytuowana w północno-wschodnim narożniku. Wieża była zbudowana na rzucie prostokąta, miała prawdopodobnie 2 lub 3 kondygnacje. W środkowej części założenia znajdowało się wąskie skrzydło dostawione do wschodniego odcinka muru. Pozostała zabudowa była zapewne drewniana. Nierówność wierzchołka skały, na której wzniesiony był zamek spowodowała, że dzielił się on na dwie części – południową i wyżej położoną północną. Komunikację pomiędzy dziedzińcami zapewniały wykute w skale schody. Zamek broniony z trzech stron przez strome ściany w górza był od wschodu zabezpieczony walem ziemnym i suchą fosą. Wjazd znajdował się we wschodnim odcinku muru obwodowego. U stóp ostańca, od strony wschodniej zostały odkryte pozostałości wału ziemnego i fosy. Warownia została zniszczona i opuszczona już pod koniec XIV w, najprawdopodobniej na skutek osunięcia się północno-zachodniego narożnika murów. Właściciele przenieśli się wówczas do nowego zamku w Korzkwi.

A-254M – kościół parafialny p.w. św. Idziego z dzwonnica i otoczeniem w Giebułtowie

(wpis A-18 z dnia 10.04.1968 r., stanowiący aktualizację decyzji z 07.03.1930 r.) Zbudowany w latach 1601-1604. Murowany kościół jest oszkarpowany, zamknięty półkolistym prezbiterium. Do prezbiterium przylega kaplica ze sklepieniem krzyżowo-żebrowym. Kościół ma dwa portale późnorennesansowe, a także elementy kamieniarki gotycko-

Źródło: ewidencja zabytków gminy Wielka Wieś

renesansowej. Nad głównym portalem znajduje się relief z krucyfiksem i postaciami adorującymi. Wewnątrz znajdują się malowidła ścienne z 2 poł. XVII w. W ołtarzu głównym obraz Matki Boskiej Częstochowskiej z 1623 r. Do pozostałych zabytków kościoła należą: marmurowa chrzcielnica z 1666 r., portret księdza Jana Grzybowskiego,

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

kamienne płyty nagrobne, epitafijne z inskrypcjami w języku polskim, monstarcnja z poł. XVII w. oraz krzyż przydrożny z rzeźbą Chrystusa z XIX w.

A-255/M – kościół parafialny p.w. św. Wojciecha i matki Boskiej Bolesnej z dzwonnica, otoczeniem w granicach muru, bramką w ogrodzeniu i drzewostanem w Modlnicy (wpis A-19 z dnia 10.04.1968 r.). Drewniany kościół wybudowany został w 1553 r., konsekrowany w 1555 r. Wg legendy budowa kościoła związana była z pobytem św. Wojciecha i modlitwą w Świętym Gaju. Stąd też nazwa miejscowości – Modlnica. Kościół zbudowany został w konstrukcji zrębowej, na planie krzyża. Jednonawowy z wielobocznym prezbiterium. Wyposażenie pochodzi z XV-XVIII w. W 1 poł. XVII w. kościół został przebudowany – w 1622 r. dobudowana została murowana, barokowa kaplica św. Anny z bogatym wyposażeniem oraz zakrystia. W kościele zachowane są ostrołukowe gotyckie portale i obramienia okienne. W nawie znajduje się renesansowa polichromia z 1562 r. oraz kasetonowe stropy z polichromią autorstwa Włodzimierza Tetmajera z 1905 r. Dzwonnica wolnostojąca, usytuowana w obrębie ogrodzenia, o konstrukcji słupowej, nakryta gontowym dachem czterospadowym z latarnią. Dzwonnica wzniesiona została w XVIII w. Na dzwonnicy dzwony z 1498-1542 r.

Źródło: ewidencja zabytków gminy Wielka Wieś

A-364/M – kaplica p.w. św. Wojciecha z otoczeniem i drzewostanem w Modlnicy (wpis A-668 z dnia 07.12.1993 r.). Kapliczka usytuowana jest w pd. części wsi, przy głównej drodze, murowana, tynkowana. Wzniesiona w kształcie rotundy nakrytej kopułą. Kopuła pierwotnie kryta była gontem. W fasadzie prtyk wsparty na tokańskich kolumnach i zwieńczony trójkątnym szczytem. Szczyt oddzielony wydatnym, profilowanym gzymsem. Wewnątrz znajduje się drewniana, polichromowana figura św. Wojciecha o cechach barokowych.

Źródło: ewidencja zabytków gminy Wielka Wieś

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

A-651/M – zespół dworski: dwór z przyległym murem, pergolą i wieżyczką, lamus, park i tereny pofolwarczne w granicach ogrodzenia w Modlnicy (wpis A-298 z dnia 21.09.1971 r.) Barokowo-klasycystyczny dwór został zbudowany w 2 poł. XVIII w na miejscu starszego. Najstarsza wzmianka o dworze w Modlnicy pochodzi z 1582 r., kiedy to majątek należał do Mikołaja Salomona. Była to piętrowa, drewniana

Źródło: ewidencja zabytków gminy Wielka Wieś

budowla wzniesiona na kamiennej podmurówce. Dwór pełnił funkcje mieszkalną i obronną. Obecny dwór został wzniesiony w latach 1784-87 przez Józefa Konopkę wg. projektu Karola Kriszkiera. Dwór został przebudowany w XIX w. Jest to typowa rezydencja dworska o cechach klasycystycznych. Budynek został wzniesiony na rzucie prostokąta, parterowy z kolumnowym portykiem oraz wysokim mansardowym dachem. Dwór pełni obecnie rolę Centrum Konferencyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wokół dworu rozległy park z tarasowym ogrodem. Od strony wschodniej na terenie założenia znajdowały się zabudowania gospodarcze, które się nie zachowały. Zachował się natomiast murowany lamus – budynek parterowy na rzucie kwadratu, nakryty czterospadowym dachem. Dach z dymnikami, kryty gontem. Budynek pierwotnie pełnił funkcję lamusa, następnie był zamieniony na kuchnię dworską. Od strony wschodniej do dworu przylega arkadowy dziedziniec, otoczony z zewnątrz kamiennym murem. W murze znajduje się czworoboczna wieżyczka. Krużgankowy dziedziniec i wieża wraz z zachowanymi sklepieniami piwnicami stanowią relikty wcześniejszej XVI-wiecznej zabudowy, kiedy dwór pełnił również funkcje obronną.

Wokół dworu rozciąga się rozległy park krajobrazowy o powierzchni 3,5 ha. Park obniża się w kierunku zachodnim czterema tarasami. Założenie ogrodu jest datowane na połowę XVI w.. W XVIII i XIX w. park był wielokrotnie rekonstruowany. Największą wartość założenia stanowi starodrzew z okazami dębów o charakterze pomników przyrody (okazy ok. 400-letnie), a także fragment geometrycznego ogrodu renesansowego.

A-482/M – dom nr 5, d. komora celna austriacka w Modlnicy (wpis A-624 z dnia 17.09.1990 r.). Budynek powstał ok. 1905 r. Murowany z cegły, na rzucie prostokąta, nakryty czterospadowym, łamanym dachem. Dach kryty dachówką ceramiczną. Elewacja modernistyczna ze skromnym detalem architektonicznym. stolarka wymieniona na współczesną, z zachowaniem

Źródło: ewidencja zabytków gminy Wielka Wieś

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

wymiarów dawnych otworów okiennych. Budynek położony na granicy zaboru austriackiego i rosyjskiego pełnił rolę komory celnej.

A-496/M – zespół folwarczny oraz budynek dawnej kuźnicy nr 36 w Prądniku Korzkiewskim (wpis A-119/M z dnia 30.10.2007 r., A-603 z dnia 15.06.1989 r.). Folwark usytuowany jest w pd. części wsi. Początek późniejszemu zespołowi zabudowy folwarcznej dała hamernia (kuźnia) pochodząca z XVIII w. W 1794 r. majątek był własnością nieznanego z nazwiska cześnika krajowskiego i pozostawał w dzierżawie Jana Ferdynanda Heindla.

Źródło: ewidencja zabytków gminy Wielka Wieś

Następnym właścicielem był Andrzej Schweiger. Zachowany budynek kuźni pełni obecnie funkcję mieszkalną. W XIX w. Budynek został adaptowany na dwór. Jest to budynek piętrowy, podpiwniczony o nieregularnej bryle. Parter wymurwany został z kamienia, piętrowy jest drewniany. Dach ścięty w stronę dawnego podjazdu dla oniz. W elewacji frontowej znajduje się drewniany balkon nakryty dwuspadowym dachem z charakterystyczną rzeźbioną balustradą, nasladującą motywy dekoracyjne architektury tyrolskiej. W zespole folwarcznym znajduje się budynek dawnego browaru wzniesiony na rzucie wydłużonego prostokąta. Budynek ten jest nakryty dachem dwuspadowym, naczółkowym. W tylnej elewacji znajdują się niewielkie okienka. Całość tynkowana. W zespole folwarcznym zachowały się również stajnie dworskie oraz spichlerz. Spichlerz jest murowany w całości z kamienia. Budynek na rzucie prostokąta, kryty dwuspadowym dachem, przekształcony.

A-661/M – zespół dworski: dwór, park, d. sad w Tomaszowicach (wpis A-43 z dnia 13.05.1968 r.) Zespół dworsko-parkowy usytuowany jest w centralnej części wsi. Obecny budynek dworu został wzniesiony w 1840 r. przez Konopków jako rezydencja. Jest to budynek murowany z cegły, na rzucie wydłużonego prostokąta, parterowy, podpiwniczony, dwutraktowy. Elewacje symetryczne. W

Źródło: ewidencja zabytków gminy Wielka Wieś

elewacji frontowej na osi znajduje się prowadzący do sieni kolumnowy portyk z trójkątnym przyczółkiem. W elewacji ogrodowej znajduje się wsparty na jońskich pilastrach ryzalit akcentujący środkową oś.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Okna i otwór wejściowy w portyku mają wykrój półkolisty. Dach czterospadowy z lukarnami w dłuższych połaciach, kryty dachówką. Całość utrzymana w stylu klasycystycznym. Przed budynkiem dworu reprezentacyjny podjazd z gazonem. Dwór otacza park krajobrazowy. Od frontu aleja dojazdowa.

Ponadto na terenie gminy Wielka Wieś do rejestru zabytków wpisanych jest 14 stanowisk archeologicznych, które zostały zestawione w poniższej tabeli.

L p.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	kultura	chronologia	Wpis do rejestru
1	A 100-55/158	Bębło	obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe	lendielska (grupa malicka) łużycka	neolit neolit V okr. ep. brązu? okr. późnolateński	nr 1309
2	A 101-55/35	Modlniczka	osada osada punkt osadniczy osada osada osada	promienista łużycka	ep. kamienia/ep. wcz. brązu neolit neolit/ep. wcz. brązu ep. brązu ep. brązu p. średniowiecze nowożytność	nr 1347
3	A 101-55/59	Modlniczka	osada osada śląd osadnictwa		neolit neolit średniowiecze	nr 1351-3
4	A 101-55/63	Modlniczka	punkt osadniczy punkt osadniczy osada punkt osadniczy		ep. kamienia prehistoria p. średniowiecze nowożytność	nr 1355
5	A 100-55/346	Prądnik Korzkiewski	obozowisko jaskiniowe	łużycka	V okr. ep. brązu	nr 1087
6	A 101-55/42	Tomaszowice	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	lendielska KPC trzciniicka łużycka przeworska	neolit neolit wcz. brązu prehistoria	nr 1043
7	A 101-55/44	Tomaszowice	schronisko	łużycka przeworska	neolit średniowiecze okr. nowożytny	nr 1290
8	A 101-55/45	Tomaszowice	schronisko	lendielska KCP KPL przeworska	neolit ep. brązu średniowiecze okr. nowożytny	nr 1291
9	A 101-55/50	Tomaszowice	osada		neolit	nr 1356
10	A 100-55/16	Wielka Wieś	obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe	lendielska (grupa malicka) lendielska (grupa pleszowska)	schyłkowy paleolit neolit neolit ep. brązu	nr 1305
11	A 100-55/19	Wielka Wieś	zamek		XIV w.?	nr 1006
12	A 100-55/23	Wielka Wieś	osada śląd osadnictwa		neolit ep. kamienia	nr 1358
13	A 100-55/24	Wielka Wieś	osada śląd osadnictwa		neolit ep. kamienia	nr 1359

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

14	A 100-55/191	Wierzchowie	obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe	szelecka? jerzmanowicko- telmańska elementy oryniackie? ceramiki wstęgowej rytej lendielska (grupa malicka) lendielska (grupa pleszowska) połgarska (grupa wyciąsko- złotnicka) ceramiki promienistej (faza środkowa) trzcinięcka łużycka przeworska	góry paleolit góry paleolit góry paleolit neolit neolit neolit neolit neolit neolit neolit neolit ep. brązu ? okr. wpl. rzymskich średniowiecze	nr 1037
----	--------------	-------------	--	--	---	---------

4.3.2. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

W 2007 r. wykonana została weryfikacja zasobów obiektów znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Założona została gminna ewidencja zabytków obejmująca 103 obiekty, spośród których do roku 2012 przestały istnieć następujące obiekty: Będkowice nr 9, dz. ewid. 323, dom drewniany; Biały Kościół nr 48, dz. ewid. 301, dom mieszkalny, dom drewniany; Modlnica nr 31, dz. ewid. 313, dom mieszkalny; Wierzchowie 32, dz. ewid. 229, stodoła drewniana.

W poniższej tabeli zestawione zostały istniejące obiekty, znajdujące się w ewidencji zabytków gminy Wielka Wieś.

Lp.	Lp. wsi	Miejscowość	Nr budynku	Działka	Obiekt	Material	Datowanie	Nr karty	Wpis do rejestru
1	1	Bęblo	-	104	kapliczka domkowa	kamienna	1857 r.	1	
2	2	Bęblo	53	91/3	stodoła	kamienna	ok. 1920 r.	2	
3	3	Bęblo	54	88/1	dom	drewniany	ok. 1920 r.	3	
4	1	Będkowice	-	610	kaplica	kamienna	1935-38 r.	4	
5	2	Będkowice	2a	253/3	dom	drewniany	ok. 1910 r.	5	
6	3	Będkowice	3	327/3	dom	drewniany	ok. 1920 r.	6	
7	4	Będkowice	10a	626/1	dom	drewniany	ok. 1920 r.	9	
8	5	Będkowice	11	322/1	dom	drewniany	ok. 1910 r.	10	
9	6	Będkowice	20	314/2	dom	drewniany	ok. 1910 r.	11	
10	7	Będkowice	53	688	dom	murowany z cegły	ok. 1900 r.	12	
11	8	Będkowice	70	145/4	dom	drewniany	1928 r.	13	
12	9	Będkowice	124	145/4	dom	murowany/drewniany	ok. 1917 r.	14	
13	10	Będkowice	132	504	dom	drewniany	ok. 1920 r.	15	
14	11	Będkowice	141	542/2	dom	drewniany	ok. 1920 r.	16	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Lp. wg wsi	Miejscowość	Nr budynku	Działka	Obiekt	Materiał	Datowanie	Nr karty	Wpis do rejestru
15	1	Biały Kościół	-	581	kościół parafialny p.w. św. Mikołaja i Michała	murowany	1877 r.	17	A-365/M
16	2	Biały Kościół	33	581	plebania	murowany z cegły	XIX/XX w.	18	
17	3	Biały Kościół	-	581	kaplica	murowana z cegły	ok. 1910 r.	19	A-365/M
18	4	Biały Kościół	-	604/8	kapliczka domkowa	kamienna	ok. poł. XIX w.	20	
19	5	Biały Kościół	-	282/5	kapliczka z figurą Marii Panny	murowana z cegły	1911 r.	21	
20	6	Biały Kościół	ul. Św. Floriana 2	571/10	krzyż przydrożny	metalowy	1918 r.	22	
21	7	Biały Kościół	-	53	ruiny zamku	kamienne	XIV w.	23	A-434/M
22	8	Biały Kościół	34	312	dom	drewniany	ok. 1920 r.	24	
23	9	Biały Kościół	35	582/1, 582/4, 586/6	dom	murowany z cegły	ok. 1925 r.	25	
24	10	Biały Kościół	47	302	dom	drewniany	ok. 1910 r.	26	
25	11	Biały Kościół	48	301	dom	drewniany	ok. 1910 r.	27	
26	12	Biały Kościół	68	622	dom	drewniany	ok. 1910 r.	28	
27	13	Biały Kościół	90	552	dom	drewniany	ok. 1920 r.	29	
28	14	Biały Kościół	114	119	dom	drewniany	1925 r.	30	
29	1	Czajowice	-	24	dawny dwór	murowany z cegły	1925 r.	31	
30	2	Czajowice	27	231/2	dom	drewniany	ok. 1910 r.	32	
31	3	Czajowice	-	341/7	spichlerz	kamienny	pocz. XX w.	33	
32	4	Czajowice	44	342/2	dom	drewniany	ok. 1910 r.	35	
33	5	Czajowice	60	130/2	dom	murowany/ drewniany	ok. 1910 r.	36	
34	1	Giebułtów	-	396	kościół parafialny p.w. św. Idziego	kamienny	1600-1604 r.	37	A-254/M
35	2	Giebułtów	-	396	wyposażenie kościoła	-	XVII/XVIII w.	38	B-21
36	3	Giebułtów	-	396	dzwonnica	murowana/drewniana	II ćw. XIX w.	39	A-254/M
37	4	Giebułtów	68	396	plebania	murowana z cegły	ok. 1900 r.	41	
38	5	Giebułtów	-	396	budynek gospodarczy	drewniany	ok. 1900 r.	42	
39	6	Giebułtów	-	434/33	dwór	murowany/drewniany	1863 r.	43	
40	7	Giebułtów	-	434/36	spichlerz	murowany z cegły	ok. 1920 r.	44	
41	8	Giebułtów	-	434/33	dawna chlewnia	murowana z cegły	ok. 1920 r.	45	
42	9	Giebułtów	-	434/36	budynek folwarczny, gospodarczy	murowany z cegły	II poł. XIX w.	46	
43	10	Giebułtów	-	543/2	młyn	murowany z cegły	1880 r.	47	
44	11	Giebułtów	84	65	dawna szkoła powszechna	murowana z cegły	1920 r.	48	
45	12	Giebułtów	-	65	budynek gospodarczy	murowany z cegły	1920 r.	49	
46	13	Giebułtów	70	399	dom	murowany z cegły	1920 r.	50	
47	14	Giebułtów	102	176	dom	murowany z cegły	ok. 1900 r.	51	
48	15	Giebułtów	111	369	dom	murowany z cegły	1911 r.	52	
49	1	Modlnica	-	242/2	kościół parafialny p.w. św. Wojciecha	drewniany	ok. 1553 r.	53	A-255/M
50	2	Modlnica	-	242/2	wyposażenie kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha	-	XV w., XVI w., XVII w., 1905 r.	54	A-255/M
51	3	Modlnica	-	242/2	dzwonnica	drewniana	XVIII w.	55	A-255/M
52	4	Modlnica	74	256	organistówka	murowana z cegły	ok. poł. XIX w.	56	
53	5	Modlnica	-	242/15	stara plebania	murowana z cegły	1845 r.	57	
54	6	Modlnica	-	242/17	nowa plebania	murowany z cegły	1960 r.	58	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Lp. wg wsi	Miejscowość	Nr budynku	Działka	Obiekt	Materiał	Datowanie	Nr karty	Wpis do rejestru
55	7	Modlnica	-	242/15	stodoła plebańska	murowana/drewniana	XIX/XX w.	59	
56	8	Modlnica	-	337	dwór	murowany z cegły	XVIII w.	60	A-651/M
57	9	Modlnica	-	337	oficyna dworska – lamus	murowany z cegły	XVIII/XIX w.	61	A-651/M
58	10	Modlnica	-	337	wieżyczka ogrodowa	murowana/drewniana	XVII/XIX w.	62	A-651/M
59	11	Modlnica	-	337	park i założenie ogrodowe z ogrodzeniem	-	ok. 1797 r.	63	A-651/M
60	12	Modlnica	-	673/2	kapliczka domkowa św. Wojciecha	murowana z cegły	pocz. XIX w.	64	A-364/M
61	13	Modlnica	18	328	dom	murowany z cegły	1918 r.	65	
62	14	Modlnica	105	86/1	dawna komora celna	murowana z cegły	ok. 1905 r.	67	A-482/M
63	1	Modlniczka		739/1	dawne stajnie dworskie	kamienne	ok. 1900 r.	68	
64	2	Modlniczka		736	dom	drewniany	ok. 1910 r.	69	
65	3	Modlniczka		313	dom	murowany z cegły	ok. 1925 r.	70	
66	4	Modlniczka		312	dom	murowany z cegły	ok. 1925 r.	71	
67	1	Prądnik Korzkiewski	36	222	kuźnia	murowana/drewniana	II poł. XIX w.	72	A-496/M
68	2	Prądnik Korzkiewski	36	222	browar	kamienny	2 poł. XIX w.	73	A-496/M
69	3	Prądnik Korzkiewski	36	222	stajnie dworskie	murowane z cegły	2 poł. XIX w.	74	A-496/M
70	4	Prądnik Korzkiewski	36	222	spichlerz	kamienny	2 poł. XIX w.	75	A-496/M
71	1	Szyce	-	97/18	dawna komora celna	murowana z cegły	ok. 1900 r.	76	
72	2	Szyce	5	45/3	dom	murowany z cegły	XIX/XX w.	77	
73	3	Szyce	6	46/3	dom	drewniany	ok. 1938 r.	78	
74	4	Szyce	13	58/6	dom	drewniany	ok. 1945 r.	79	
75	5	Szyce	45	159/1	dom	drewniany	2 poł. XIX w.	80	
76	6	Szyce	50	140/2	dom	drewniany	ok. 1910 r.	81	
77	7	Szyce	44	161/15	dom	drewniany	ok. 1920 r.	82	
78	8	Szyce	47	150/4	dom	drewniany	ok. 1910 r.	83	
79	9	Szyce	57	117/4	dom	murowany z cegły	ok. 1910 r.	84	
80	1	Tomaszowice	-	425	dwór	murowany z cegły	1840 r.	85	A-661/M
81	2	Tomaszowice	-	425	obora w zespole dworsko-folwarcznym	kamienna	ok. 2 poł. XIX w.	86	
82	3	Tomaszowice	-	425	spichlerz dworski	murowany/drewniany	2 poł. XIX w.	87	
83	4	Tomaszowice	-	425	podworski budynek gospodarczy	kamienny	2 poł. XIX w.	88	
84	5	Tomaszowice	-	425	założenie dworsko-parkowe	-	ok. 1850	89	A-661/M
85	6	Tomaszowice	10	341/3	dom	murowany z cegły	ok. 1902 r.	90	
86	7	Tomaszowice	21 (103)	417	dom	drewniany	ok. 1900 r., przebudowany w 1938 r.	91	
87	8	Tomaszowice	26	432	dom	drewniany	1918 r.	93	
88	9	Tomaszowice	33	442	dom	drewniany.	1920 r.	94	
89	1	Wielka Wieś	64	497	kapliczka słupowa	kamienna	1904 r.	96	
90	2	Wielka Wieś	167	282	kapliczka	murowana z cegły	ok. 1920 r.	95	
91	3	Wielka Wieś	2	259	dom	drewniany	ok. 1910 r.	97	
92	4	Wielka Wieś	7	226	dom	drewniany	ok. 1948 r.	98	
93	5	Wielka Wieś	13	197	dom	drewniany	1927 r.	100	
94	6	Wielka Wieś	71	488/1	dom	drewniany	ok. 1920 r.	101	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Lp. wg wsi	Miejscowość	Nr budynku	Działka	Obiekt	Materiał	Datowanie	Nr karty	Wpis do rejestru
95	7	Wielka Wieś	91	233/12	dom	drewniany	1911 r.	102	
96	8	Wielka Wieś	167	282	dom	drewniany	1920 r.	103	
97	9	Wielka Wieś	-	504/1	kapliczka	murowana z cegły	1900 r.	104	
98	1	Wierzchowice	33	56	dwór	murowany z cegły	1919 r.	105	
99	2	Wierzchowice	14	279	dom	drewniany	pocz. XX w.	106	
100	3	Wierzchowice	32	229	dom	drewniany	1909 r.	107	

4.3.3. Zabytki archeologiczne

Na obszarze gminy Wielka Wieś zarejestrowanych zostało 315 stanowisk archeologicznych, spośród których 14 jest wpisanych do rejestru.

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
1.	A 100-55/158	Bębło	obozowisko jaskiniowe	lendzielska (grupa malicka)	neolit	nr 1309
			obozowisko jaskiniowe	łużycka	neolit	
			obozowisko jaskiniowe		V okr. ep. brązu?	
			obozowisko jaskiniowe		okr. późnolateński	
2.	A 100-55/159	Bębło	obozowisko jaskiniowe	lendzielska	neolit	
			obozowisko jaskiniowe	ceramiki promienistej	neolit	
			obozowisko jaskiniowe		neolit	
3.	A 100-55/160	Bębło	obozowisko jaskiniowe	ceramiki promienistej	paleolit	
			obozowisko jaskiniowe		neolit	
			obozowisko jaskiniowe		neolit	
4.	A 100-55/161	Bębło	?		neolit	
5.	A 100-55/162	Bębło	kopalnia krzemienia	kompleks lendzielsko-polgarski	neolit	
			kopalnia krzemienia	kompleks lendzielsko-polgarski	neolit	
6.	A 100-55/163	Bębło	osada		neolit	
			osada		neolit	
7.	A 100-55/164	Bębło	śląd osadnictwa		neolit?	
8.	A 100-55/165	Bębło	śląd osadnictwa		wcz. okr. ep. brązu	
9.	A 100-55/166	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
10.	A 100-55/167	Bębło	śląd osadnictwa	przeworska	okr. późnorzymski	
11.	A 100-55/168	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
12.	A 100-55/169	Bębło	osada		neolit	
13.	A 100-55/170	Bębło	śląd osadnictwa		neolit	
14.	A 100-55/171	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
15.	A 100-55/172	Bębło	śląd osadnictwa		neolit	
16.	A 100-55/173	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
17.	A 100-55/174	Bębło	śląd osadnictwa	lendzielska?	neolit	
18.	A 100-55/175	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
19.	A 100-55/176	Bębło	śląd osadnictwa		średniowiecze	
20.	A 100-55/177	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
21.	A 100-55/178	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
22.	A 100-55/179	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
23.	A 100-55/180	Bębło	śląd osadnictwa	przeworska?	ep. kamienia	
			śląd osadnictwa		prahistoria	
			śląd osadnictwa		średniowiecze	
24.	A 100-55/181	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
25.	A 100-55/182	Bębło	śląd osadnictwa		neolit	
26.	A 100-55/183	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
27.	A 100-55/184	Bębło	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
28.	A 100-55/185	Bębło	śląd osadnictwa		neolit	
29.	A 100-54/77	Będkowice	osada (stanowisko pracowniane?)		neolit	
30.	A 100-54/80	Będkowice	osada		późny neolit wczesny brąz	
31.	A 100-54/81	Będkowice	osada (stanowisko pracowniane?)		neolit	
32.	A 100-54/82	Będkowice	śląd osadnictwa		epoka kamienia	
33.	A 100-54/83	Będkowice	osada		neolit	
34.	A 100-54/84	Będkowice	osada		neolit	
35.	A 100-54/85	Będkowice	śląd osadnictwa		epoka kamienia	
36.	A 100-54/86	Będkowice	osada		neolit	
37.	A 100-54/87	Będkowice	osada		neolit	
38.	A 100-54/88	Będkowice	osada (stan. produkcyjne?)		neolit	
39.	A 100-54/89	Będkowice	osada		neolit	
40.	A 100-54/90	Będkowice	osada śląd osadnictwa		neolit średniowiecze	
41.	A 100-54/91	Będkowice	śląd osadnictwa		neolit	
42.	A 100-54/92	Będkowice – Sokola Skala	urządzenia obronne (gródek rycerski)		średniowiecze	
43.	A 100-54/93	Będkowice	osada śląd osadnictwa		neolit średniowiecze	
44.	A 100-54/94	Będkowice	osada osada	lendzielska łużycka	neolit ep. brązu/ wcz. ep. żelaza	
45.	A 100-54/95	Będkowice	osada		średniowiecze	
46.	A 100-54/96	Będkowice	śląd osadnictwa		średniowiecze	
47.	A 100-54/97	Będkowice	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
48.	A 100-54/98	Będkowice	osada		wcz. średniowiecze i średniowiecze	
49.	A 100-54/99	Będkowice	osada		neolit	
50.	A 100-54/100	Będkowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
51.	A 100-54/101	Będkowice	śląd osadnictwa		neolit	
52.	A 100-54/102	Będkowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
53.	A 100-54/103	Będkowice	śląd osadnictwa		średniowiecze	
54.	A 100-54/104	Będkowice	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka	neolit ep. brązu/ wcz. ep. żelaza średniowiecze	
55.	A 100-55/150	Będkowice	osada osada		ep. kamienia ep. kamienia	
56.	A 100-55/151	Będkowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
57.	A 100-55/152	Będkowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
58.	A 100-55/153	Będkowice	śląd osadnictwa		neolit	
59.	A 100-55/154	Będkowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
60.	A 100-55/155	Będkowice	śląd osadnictwa		neolit	
61.	A 100-55/354	Będkowice			okr. wpl. rzymskich	
62.	A 100-55/355	Będkowice			ep. kamienia ep. brązu póź. średniowiecze	
63.	A 100-55/221	Biały Kościół	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	lendzielska (grupa malicka) przeworska	neolit neolit okr. wpl. rzymskich	
64.	A 100-55/222	Biały Kościół	obozowiska jaskiniowe obozowiska jaskiniowe obozowiska jaskiniowe obozowiska jaskiniowe obozowiska jaskiniowe	ceramiki wstęgowej rytej polgarska (grupa wyciąsko-złotnicka)	neolit neolit neolit średniowiecze	
65.	A 100-55/223	Biały Kościół	obozowiska jaskiniowe		neolit	
66.	A 100-55/224	Biały Kościół	obozowiska jaskiniowe	lendzielska (grupa pleszewska)	neolit	
67.	A 100-55/225	Biały Kościół	obozowiska jaskiniowe obozowiska jaskiniowe obozowiska jaskiniowe		średniowiecze neolit neolit	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
68.	A 100-55/226	Biały Kościół	osada ? osada ?	łużycka	średniowiecze	
69.	A 100-55/227	Biały Kościół	osada ślad osadnictwa osada		okr. lateński średniowiecze średniowiecze	
70.	A 100-55/228	Biały Kościół	?		późne średniowiecze -okr. nowożytny XV- XVII w.	
71.	A 100-55/229	Biały Kościół	ślad osadnictwa? osada? ślad osadnictwa? osada?		neolit średniowiecze	
72.	A 100-55/230	Biały Kościół	ślad osadnictwa osada		ep. kamienia ep. kamienia	
73.	A 100-55/231	Biały Kościół	osada osada	ceramiki wstęgowej rytej	neolit ep. kamienia	
74.	A 100-55/232	Biały Kościół	osada osada		ep. kamienia ep. kamienia	
75.	A 100-55/233	Biały Kościół	ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	krąg kultur wstęgowych	neolit ep. kamienia prahistoria średniowiecze	
76.	A 100-55/234	Biały Kościół	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	przeworska	wcz. okr. ep. brązu? późny okr. wpl. rzymskich ep. kamienia późny okr. wpl. rzymskich średniowiecze	
77.	A 100-55/235	Biały Kościół	punkt eksploatacji surowca ślad osadnictwa		ep. kamienia ep. kamienia	
78.	A 100-55/236	Biały Kościół	osada ślad osadnictwa	kompleks lendielsko-polgarski	neolit ep. kamienia	
79.	A 100-55/237	Biały Kościół	osada ślad osadnictwa ślad osadnictwa	kompleks lendielsko-polgarski ceramiki sznurowej?	neolit ep. kamienia	
80.	A 100-55/238	Biały Kościół	osada		ep. kamienia	
81.	A 100-55/239	Biały Kościół	ślad osadnictwa ślad osadnictwa		późny neolit ep. kamienia	
82.	A 100-55/240	Biały Kościół	?		ep. kamienia	
83.	A 100-55/241	Biały Kościół	ślad osadnictwa		ep. kamienia	
84.	A 100-55/242	Biały Kościół	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	pucharów lejowatych lub ceramiki promienistej	ep. kamienia neolit	
85.	A 100-55/243	Biały Kościół	ślad osadnictwa		ep. kamienia	
86.	A 100-55/244	Biały Kościół	ślad osadnictwa		ep. kamienia	
87.	A 100-55/245	Biały Kościół	ślad osadnictwa ślad osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
88.	A 100-55/246	Biały Kościół	ślad osadnictwa ślad osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
89.	A 100-55/247	Biały Kościół	osada ślad osadnictwa osada	przeworska	ep. kamienia późny okr. wpl. rzymskich średniowiecze	
90.	A 100-55/248	Biały Kościół	osada		ep. kamienia	
91.	A 100-55/249	Biały Kościół	ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada	przeworska	ep. kamienia późny okr. wpl. rzymskich średniowiecze	
92.	A 100-55/250	Biały Kościół	ślad osadnictwa		ep. kamienia	
93.	A 100-55/251	Biały Kościół	ślad osadnictwa		ep. kamienia	
94.	A 100-55/252	Biały Kościół	ślad osadnictwa		ep. kamienia	
95.	A 100-55/253	Biały Kościół	osada ślad osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
96.	A 100-55/254	Biały Kościół	ślad osadnictwa		ep. kamienia	
97.	A 100-55/255	Biały Kościół	ślad osadnictwa		ep. kamienia	
98.	A 100-55/256	Biały Kościół	ślad osadnictwa		ep. kamienia	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
99.	A 100-55/257	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
100.	A 100-55/258	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
101.	A 100-55/259	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
102.	A 100-55/260	Biały Kościół	osada		średniowiecze	
103.	A 100-55/261	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
104.	A 100-55/262	Biały Kościół	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
105.	A 100-55/263	Biały Kościół	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
106.	A 100-55/264	Biały Kościół	osada śląd osadnictwa		ep. kamienia neolit (wczesny?)	
107.	A 100-55/265	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
108.	A 100-55/266	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
109.	A 100-55/267	Biały Kościół	śląd osadnictwa	przeworska	późny okr. rzymskich	wpl.
110.	A 100-55/268	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
111.	A 100-55/269	Biały Kościół	osada śląd osadnictwa		ep. kamienia prahistoria	
112.	A 100-55/270	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
113.	A 100-55/271	Biały Kościół	osada		ep. kamienia	
114.	A 100-55/272	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
115.	A 100-55/273	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
116.	A 100-55/274	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
117.	A 100-55/275	Biały Kościół	śląd osadnictwa		neolit	
118.	A 100-55/276	Biały Kościół	osada		ep. kamienia	
119.	A 100-55/277	Biały Kościół	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
120.	A 100-55/186	Czajowice	?		ep. kamienia	
121.	A 100-55/187	Czajowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
122.	A 100-55/188	Czajowice	osada		średniowiecze	
123.	A 100-55/189	Czajowice	osada śląd osadnictwa		ep. kamienia (neolit?) średniowiecze	
124.	A 100-55/190	Czajowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
125.	A 101-56/20	Giebułtów	osada osada śląd osadnictwa	KCWR łużycka przeworska	neolit okr. późnorzymski	
126.	A 101-56/21	Giebułtów	osada osada	neolit średniowiecze		
127.	A 101-56/22	Giebułtów	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska	neolit okr. późnorzymski	
128.	A 101-56/23	Giebułtów	śląd osadnictwa	przeworska	neolit	
129.	A 101-56/24	Giebułtów	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska przeworska	okr. późnorzymski okr. późnorzymski	
130.	A 101-56/25	Giebułtów	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		neolit średniowiecze	
131.	A 101-56/26	Giebułtów	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska	neolit okr. późnorzymski średniowiecze	
132.	A 101-56/27	Giebułtów	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		neolit średniowiecze	
133.	A 101-56/28	Giebułtów	osada		neolit	
134.	A 101-56/29	Giebułtów	śląd osadnictwa		neolit	
135.	A 101-55/52	Modlnica	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	lendzielska KCP przeworska	neolit brąz średniowiecze	
136.	A 101-55/53	Modlnica	śląd osadnictwa		neolit	
137.	A 101-55/54	Modlnica	osada osada		neolit średniowiecze	
138.	A 101-55/55	Modlnica	osada punkt osadniczy		ep. kamienia/ ep. wcz. brązu prahistoria	
139.	A 101-55/80	Modlnica	punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy punkt osadniczy osada punkt osadniczy	łużycka przeworska	ep. kamienia neolit prahistoria ep. brązu p. okr. rzymski p. średniowiecze	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
140.	A 101-55/81	Modlnica	punkt osadniczy		ep. kamienia/ep. wcz. brązu	
			punkt osadniczy	przeworska	p. okr. rzymski	
141.	A 101-56/2	Modlnica	osada		neolit	
			osada	przeworska	okr późnorzymski	
			osada		średniowiecze	
142.	A 101-56/3	Modlnica	osada		neolit	
			śląd osadnictwa	przeworska	wcz. okr. brązu	
			osada		okr. późnorzymski	
			osada		średniowiecze	
143.	A 101-56/4	Modlnica	osada		neolit	
144.	A 101-56/5	Modlnica	osada		neolit	
			śląd osadnictwa		średniowiecze	
145.	A 101-56/6	Modlnica	osada		neolit	
			osada		wcz. okr. brązu	
146.	A 101-56/7	Modlnica	osada	lendińska	neolit	
			śląd osadnictwa		średniowiecze	
147.	A 101-56/8	Modlnica	osada		neolit	
148.	A 101-56/9	Modlnica	śląd osadnictwa		neolit	
149.	A 101-56/10	Modlnica	osada		neolit	
150.	A 101-56/11	Modlnica	o		neolit	
151.	A 101-55/35	Modlniczka	osada		ep. kamienia/ep. wcz. brązu	nr 1347
			osada	promienista	neolit	
			punkt osadniczy	łużycka	neolit/ep. wcz. brązu	
			osada		ep. brązu	
			osada		ep. brązu	
			osada		p. średniowiecze	
			osada		nowożytność	
152.	A 101-55/56	Modlniczka	osada		ep. kamienia	
153.	A 101-55/57	Modlniczka	śląd osadnictwa		neolit	
			śląd osadnictwa		okr. wpl. rzymskich	
154.	A 101-55/58	Modlniczka	śląd osadnictwa		neolit	
			osada	KPL	średniowiecze	
			punkt osadniczy	przeworska	neolit	
			punkt osadniczy		p. okr. rzymski	
			punkt osadniczy		p. średniowiecze	
155.	A 101-55/59	Modlniczka	osada		neolit	nr 1351-3
			osada		neolit	
			śląd osadnictwa		średniowiecze	
156.	A 101-55/60	Modlniczka	śląd osadnictwa		neolit	
157.	A 101-55/61	Modlniczka	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
158.	A 101-55/62	Modlniczka	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
			punkt osadniczy		ep. kamienia/wcz. ep. brązu	
159.	A 101-55/63	Modlniczka	punkt osadniczy		ep. kamienia	nr 1355
			punkt osadniczy		prahistoria	
			osada		p. średniowiecze	
			punkt osadniczy		nowożytność	
160.	A 101-55/72	Modlniczka	osada		ep. kamienia/ ep. wcz. brązu	
161.	A 101-55/73	Modlniczka	osada		ep. kamienia	
162.	A 101-55/74	Modlniczka	punkt osadniczy		ep. kamienia/ep. wcz. brązu	
163.	A 101-55/75	Modlniczka	punkt osadniczy		ep. kamienia/ep. wcz. brązu	
164.	A 101-55/76	Modlniczka	punkt osadniczy		ep. kamienia/ ep. wcz. brązu	
165.	A 101-55/77	Modlniczka	punkt osadniczy		ep. kamienia/ ep. wcz. brązu	
166.	A 101-55/78	Modlniczka	punkt osadniczy		ep. kamienia	
167.	A 101-55/79	Modlniczka	punkt osadniczy		ep. kamienia	
168.	A 101-55/81	Modlniczka				
169.	A 101-55/91	Modlniczka	punkt osadniczy		ep. kamienia/ ep. wcz. brązu	
170.	A 101-55/92	Modlniczka	punkt osadniczy		ep. kamienia/ ep. wcz. brązu	
171.	A 101-55/95	Modlniczka	osada		ep. kamienia/ ep. wcz. brązu	
172.	A 101-55/96	Modlniczka	osada		ep. kamienia	
173.	A 100-55/346	Prądnik Korzkiewski	obozowisko jaskiniowe	łużycka	V okr. ep. brązu	nr 1087

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
174.	A 100-55/347	Prądnik Korzkiewski	obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe	lendielska (grupa malicka) lendielska (grupa pleszowska)	neolit neolit neolit	
175.	A 100-55/348	Prądnik Korzkiewski	osada	kompleks lendielsko-polgarski	neolit	
176.	A 100-55/349	Prądnik Korzkiewski	osada		ep. kamienia	
177.	A 100-55/350	Prądnik Korzkiewski	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
178.	A 100-55/351	Prądnik Korzkiewski	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
179.	A 100-55/352	Prądnik Korzkiewski	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
180.	A 100-55/1	Szyce	osada śląd osadnictwa	lendielska	neolit ep. kamienia	
181.	A 100-55/2	Szyce	osada osada śląd osadnictwa osada	ceramiki wstęgowej rytej	neolit średniowiecze średniowiecze ep. kamienia	
182.	A 100-55/3	Szyce	osada osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa		neolit średniowiecze średniowiecze ep. kamienia	
183.	A 100-55/4	Szyce	osada osada osada ? osada ? osada	ceramiki wstęgowej rytej kompleks lendielsko-polgarski	neolit neolit wcz. epoka brązu – późny okr. rzymski średniowiecze neolit	
184.	A 100-55/5	Szyce	osada śląd osadnictwa	krąg kultur wstęgowych	neolit ep. kamienia	
185.	A 100-55/6	Szyce	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	przeworska przeworska	późny okr. rzymski średniowiecze późny okr. rzymski średniowiecze	
186.	A 100-55/7	Szyce	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
187.	A 100-55/8	Szyce	śląd osadnictwa		średniowiecze	
188.	A 100-55/9	Szyce	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
189.	A 100-55/10	Szyce	śląd osadnictwa		neolit	
190.	A 100-55/11	Szyce	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
191.	A 100-55/12	Szyce	osada śląd osadnictwa		ep. kamienia prehistoria	
192.	A 100-55/13	Szyce	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
193.	A 101-55/51	Szyce	osada śląd osadnictwa	lendielska	neolit średniowiecze	
194.	A 101-56/1	Szyce	śląd osadnictwa		średniowiecze	
195.	A 101-56/12	Szyce	osada śląd osadnictwa	lendielska	neolit średniowiecze	
196.	A 100-55/15	Tomaszowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
197.	A 101-55/42	Tomaszowice	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	lendielska KPC trzcieniecka łużycka przeworska	neolit neolit wcz. brąz prehistoria	nr 1043
198.	A 101-55/43	Tomaszowice	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		neolit średniowiecze	
199.	A 101-55/44	Tomaszowice	schronisko	łużycka przeworska	neolit średniowiecze okr. nowożytny	nr 1290

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
200.	A 101-55/45	Tomaszowice	schronisko	lendzielska KCP KPL przeworska	neolit ep. brązu średniowiecze okr. nowożytny	nr 1291
201.	A 101-55/46	Tomaszowice		KPL (?)	neolit	
202.	A 101-55/47	Tomaszowice	osada		neolit	
203.	A 101-55/48	Tomaszowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
204.	A 101-55/49	Tomaszowice	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
205.	A 101-55/50	Tomaszowice	osada		neolit	nr 1356
206.	A 101-55/82	Tomaszowice	osada punkt osadniczy		ep. kamienia/ep. wcz. brązu p. średniowiecze	
207.	A 101-55/83	Tomaszowice	punkt osadniczy		ep. kamienia	
208.	A 101-55/84	Tomaszowice	osada	ceramiki wstęgowej rytej	neolit	
209.	A 101-55/85	Tomaszowice	punkt osadniczy osada osada		ep. kamienia/ep. wcz. brązu p. średniowiecze nowożytność	
210.	A 101-55/86	Tomaszowice	punkt osadniczy		ep. kamienia	
211.	A 101-55/87	Tomaszowice	punkt osadniczy punkt osadniczy osada osada	KPL	neolit wcz. średniowiecze p. średniowiecze nowożytność	
212.	A 100-55/16	Wielka Wieś	obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe	lendzielska (grupa malicka) lendzielska (grupa pleszowska)	schyłkowy paleolit neolit neolit ep. brązu neolit	nr 1305
213.	A 100-55/17	Wielka Wieś	?		neolit	
214.	A 100-55/18	Wielka Wieś	?		wcz. średniowiecze	
215.	A 100-55/19	Wielka Wieś	zamek		XIV w.?	nr 1006
216.	A 100-55/20	Wielka Wieś	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	ep. kamienia średniowiecze		
217.	A 100-55/21	Wielka Wieś	osada osada śląd osadnictwa	łużycka	? ep. kamienia średniowiecze	
218.	A 100-55/22	Wielka Wieś	osada osada		ep. kamienia neolit, późny neolit – wcz. okr. ep. brązu	
219.	A 100-55/23	Wielka Wieś	osada śląd osadnictwa		neolit ep. kamienia	nr 1358
220.	A 100-55/24	Wielka Wieś	osada śląd osadnictwa		neolit ep. kamienia	nr 1359
221.	A 100-55/25	Wielka Wieś	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska	neolit średniowiecze neolit późny okr. wpl. rzymskich średniowiecze	
222.	A 100-55/26	Wielka Wieś	osada śląd osadnictwa osada	ceramiki wstęgowej rytej?, kompleks lendzielsko-polgarski przeworska	neolit późny okr. wpl. rzymskich średniowiecze neolit	
223.	A 100-55/27	Wielka Wieś	osada		neolit	
224.	A 100-55/28	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
225.	A 100-55/29	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
226.	A 100-55/30	Wielka Wieś	osada śląd osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
227.	A 100-55/31	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
228.	A 100-55/32	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
229.	A 100-55/33	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
230.	A 100-55/34	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
231.	A 100-55/35	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
232.	A 100-55/36	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
233.	A 100-55/37	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
234.	A 100-55/38	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
235.	A 100-55/39	Wielka Wieś	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
236.	A 100-55/40	Wielka Wieś	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa		neolit ep. kamienia późny okr. wpl. rzymskich? wcz. średniowiecze?	
237.	A 100-55/41	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
238.	A 100-55/42	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		neolit	
239.	A 100-55/43	Wielka Wieś	osada		ep. kamienia	
240.	A 100-55/44	Wielka Wieś	osada		neolit	
241.	A 100-55/45	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		średniowiecze	
242.	A 100-55/46	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		średniowiecze	
243.	A 100-55/47	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
244.	A 100-55/48	Wielka Wieś	osada osada		ep. kamienia średniowiecze	
245.	A 100-55/49	Wielka Wieś	śląd osadnictwa osada		ep. kamienia średniowiecze	
246.	A 100-55/50	Wielka Wieś	osada osada		ep. kamienia średniowiecze	
247.	A 100-55/51	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
248.	A 100-55/52	Wielka Wieś	osada		ep. kamienia	
249.	A 100-55/53	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
250.	A 100-55/54	Wielka Wieś	osada		ep. kamienia	
251.	A 100-55/55	Wielka Wieś	osada		ep. kamienia	
252.	A 100-55/56	Wielka Wieś	osada		neolit	
253.	A 100-55/57	Wielka Wieś	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
254.	A 100-55/58	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
255.	A 100-55/59	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
256.	A 100-55/60	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
257.	A 100-55/61	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
258.	A 100-55/62	Wielka Wieś	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		ep. kamienia średniowiecze	
259.	A 100-55/63	Wielka Wieś	osada	lodzińska?	neolit	
260.	A 100-55/64	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
261.	A 100-55/65	Wielka Wieś	osada		późny neolit- wcz. okr. ep. brązu	
262.	A 100-55/66	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
263.	A 100-55/67	Wielka Wieś	osada	ceramiki wstęgowej rytej	neolit późny neolit – wcz. okr. ep. brązu	
264.	A 100-55/68	Wielka Wieś	osada		późny neolit – wcz. okr. ep. brązu	
265.	A 100-55/69	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
266.	A 100-55/70	Wielka Wieś	osada śląd osadnictwa osada		neolit prahistoria średniowiecze	
267.	A 100-55/71	Wielka Wieś	osada śląd osadnictwa osada		neolit prahistoria średniowiecze	
268.	A 100-55/72	Wielka Wieś	osada osada		ep. kamienia średniowiecze	
269.	A 100-55/73	Wielka Wieś	osada osada		ep. kamienia średniowiecze	
270.	A 100-55/74	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
271.	A 100-55/75	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		średniowiecze	
272.	A 100-55/76	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
273.	A 100-55/77	Wielka Wieś	osada osada		neolit średniowiecze	
274.	A 100-55/78	Wielka Wieś	osada śląd osadnictwa		ep. kamienia późny neolit – wcz. okr. ep. brązu średniowiecze	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
275.	A 100-55/79	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
276.	A 100-55/80	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
277.	A 100-55/81	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia (wcz. okr. ep. brązu?)	
278.	A 100-55/82	Wielka Wieś	osada		ep. kamienia (wcz. okr. ep. brązu?)	
279.	A 100-55/83	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
280.	A 100-55/84	Wielka Wieś	śląd osadnictwa		neolit	
281.	A 100-55/85	Wielka Wieś	osada		ep. kamienia	
282.	A 100-55/86	Wielka Wieś	osada osada śląd osadnictwa	krąg kultur wstęgowych przeworska?	neolit ep. kamienia okr. późnorzymski?	
283.	A 100-55/87	Wielka Wieś	osada	krąg kultur wstęgowych	neolit	
284.	A 100-55/88	Wielka Wieś			ep. kamienia	
285.	A 100-55/191	Wierzchowice	obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe	szelecka? jermanowicko-telmańska elementy oryniackie? ceramiki wstęgowej rytej lendielska (grupa malicka) lendielska (grupa pleszowska) polgarska (grupa wyciąsko-złotnicka) ceramiki promienistej (faza środkowa) trzcinińska łużycka przeworska	gómy paleolit gómy paleolit gómy paleolit neolit neolit neolit neolit neolit neolit ep. brązu ? okr. wpl. rzymskich średniowiecze	Dec. nr 627, wpis nr 1037
286.	A 100-55/192	Wierzchowice Jaskinia Wierzchowska Góra	obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe obozowisko jaskiniowe	ceramiki wstęgowej rytej lendielska (grupa malicka) lendielska (grupa pleszowska) polgarska (grupa wyciąsko-złotnicka) pucharów lejkwatych ceramiki promienistej (faza środkowa) boszacka trzcinińska łużycka przeworska	neolit neolit neolit neolit neolit neolit neolit neolit II okr. ep. brązu V okr. ep. brązu – Ha C okr. wpływ rzymskich wcz. średniowiecze i średniowiecze	
287.	A 100-55/193	Wierzchowice	?		neolit	
288.	A 100-55/194	Wierzchowice	osada		neolit	
289.	A 100-55/195	Wierzchowice	osada osada		neolit średniowiecze	
290.	A 100-55/196	Wierzchowice	osada		neolit	
291.	A 100-55/197	Wierzchowice	śląd osadnictwa śląd osadnictwa		neolit ep. kamienia	
292.	A 100-55/198	Wierzchowice	śląd osadnictwa		neolit	
293.	A 100-55/199	Wierzchowice	?		neolit?	
294.	A 100-55/200	Wierzchowice	osada osada		neolit okr. wpływ rzymskich	

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Lp.	Nr AZP	Miejscowość	Typ stanowiska	Kultura	Chronologia	Wpis do rejestru
295.	A 100-55/201	Wierzchowie	osada osada śląd osadnictwa		wcz. średniowiecze neolit prahistoria	
296.	A 100-55/202	Wierzchowie	osada osada śląd osadnictwa		ep. kamienia (neolit?) neolit- wcz. okr. ep. brązu prahistoria	
297.	A 100-55/203	Wierzchowie	osada śląd osadnictwa osada		ep. kamienia wcz. okr. ep. brązu – wcz. średniowiecze neolit	
298.	A 100-55/204	Wierzchowie	osada		neolit	
299.	A 100-55/205	Wierzchowie	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
300.	A 100-55/206	Wierzchowie	osada		ep. kamienia	
301.	A 100-55/207	Wierzchowie	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska	neolit? późny okr. wpl. rzymskich średniowiecze	
302.	A 100-55/208	Wierzchowie	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
303.	A 100-55/209	Wierzchowie	osada		ep. kamienia	
304.	A 100-55/210	Wierzchowie	osada		ep. kamienia	
305.	A 100-55/211	Wierzchowie	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
306.	A 100-55/212	Wierzchowie	śląd osadnictwa	łużycka?	prahistoria	
307.	A 100-55/213	Wierzchowie	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
308.	A 100-55/214	Wierzchowie	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
309.	A 100-55/215	Wierzchowie	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
310.	A 100-55/216	Wierzchowie	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
311.	A 100-55/217	Wierzchowie	śląd osadnictwa		prahistoria	
312.	A 100-55/218	Wierzchowie	osada		ep. kamienia	
313.	A 100-55/219	Wierzchowie	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
314.	A 100-55/220	Wierzchowie	śląd osadnictwa		ep. kamienia	
315.	A 100-55/353	„Dolina Kluczwoły”	osada		neolit	

4.3.4. Dziedzictwo niematerialne

Ziemie, na których położona jest gmina Wielka Wieś zamieszkiwali Krakowiaci Zachodni. Jest to grupa etnograficzna związana z terenami na zachód po rzekę Przemszę, na północy po Szczekociny, na wschód po Jędrzejów, Miechów, Proszowice, Koszyce i Bochnię, na południe po Myślenice, Kalwarię Zebrzydowską i Wadowice. Centrum zajmowanego obszaru stanowi Kraków. Pod względem gospodarczym poza tradycyjną gospodarką rolniczą i przyzagrodową hodowlą, ludność znajdowała pracę w przemyśle, ponadto dobrze rozwinięte było rzemiosło. Tradycyjne budownictwo stanowiły najczęściej zagrody wielobudynkowe, o konstrukcji zrębowej, kryte słomą.

Na obszarze gminy wielka Wieś aktywnie podtrzymywane są tradycje niematerialne. Działa tu wiele zespołów folklorystycznych: Bęblanie, Modlnicianie, Modlniczanki, Tomaszowianie, Będkowianie, Czajowianie, Koło Gospodyń Wiejskich Bębło, Klub Seniorów, Czajowianki, Giebułtowianki, a także Białokościelanki. Zespoły te przygotowują cykliczne programy artystyczne z okazji Wielaknocy, Bożego Narodzenia, Dnia Chorych, Dnia Kobiet, Święta Plonów. Zespoły mają również w swoim repertuarze krótkie spektakle: „Wyskubek”, „Pieczenie Chleba”, „Pucheroki” obrazujące dawny sposób życia i tradycję. Zespoły biorą udział w konkursach i przeglądach artystycznych

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

W miejscowości Modlniczka w 1986 roku powstało Koło Gospodyń Wiejskich skupiające miłośników folkloru wsi podkrakowskiej chcących pielęgnować i propagować tradycje, na których wyrosli. W 2002 roku Koło Gospodyń przekształciło się w zespół „Modlniczanki”. Obecnie razem występuje około 30 osób – śpiewaków i tancerzy. Zespół łączy śpiew i taniec z opowieściami gwarą, humorem i obrazkami scenicznymi. Zespół występuje w barwnych, ręcznie haftowanych i zdobionych gorsetach i kaftanach. Wiele z elementów strojów jak chusty czy gorsety to cenne pamiątki przekazywane z pokolenia na pokolenie. Członkinie zespołu pielęgnują także rękodzieło. Wykonują wieńce dożynkowe i ozdoby, szyją i zdobią własnoręcznie piękne stroje krakowskie (gorsety, zapaski). Zespół współpracuje z krakowskimi i małopolskimi instytucjami kultury, Teatrem Regionalnym w Krakowie, Bractwami Kurkowymi w Krakowie i Warszawie oraz agencjami artystycznymi i ośrodkami kultury z całego kraju.

Modlnicianie to zespół istniejący od 1961 r. Powstało w tym czasie Koło Gospodyń Wiejskich. Koło oprócz statutowej działalności (szkolenia, gotowanie, prelekcje itp.) zajmowało się również działalnością kulturalną. Do KGW dołączyła grupa młodzieży z Modlnicy, z której powstał Zespół Pieśni i Tańca. Zespołem opiekował się ówczesny kierownik Szkoły Józef Lachner (zapiski kroniki szkolnej 1960/61r.). Modlnicianie korzystają z bogatych zbiorów Józefa Lachnera, kierownika muzycznego Zespołu, dyrektora Szkoły Podstawowej w Modlnicy, nauczyciela muzyki i miłośnika folkloru krakowskiego, który zebrał pieśni ludowe z Modlnicy i najbliższych okolic – podobnie jak to czynił Oskar Kolberg i Józef Konopka. Pieśni te zostały wydane w formie śpiewnika przez Teatr Regionalny Józefa Lachnera. W 1990 roku Józef Lachner zmarł w wieku 83 lat, a po jego śmierci kierownictwo muzyczne nad zespołem objął Stanisław Górak. Do repertuaru Zespołu oprócz oryginalnych tekstów i melodii folkloru podkrakowskiego Stanisław Górak wprowadził swoje teksty do melodii ludowych. Zespołowi przygrywa kapela, którego członkiem jest min. Kazimierz Pudełko (dawny zespół "Jacy Tacy"). Od roku 1991 r. do 2000 r. Zespół występował pod nazwą „Sąsiadecki”. Od 2000 r. zespół jest znany pod obecną nazwą. Członkinie aktualnie działającego zespołu były również członkiniami zespołu w 1961 r. Zespół od początku swojego istnienia uczestniczy w wielu konkursach nie tylko śpiewaczych, ale również w kultywowaniu obrzędów, skeczów uzyskując w nich wiele nagród i wyróżnień. Zespół kultywuje rodzimą tradycję wzbogaconą oryginalnymi pieśniami religijnymi oraz rozwija twórczość kabaretową, łączy śpiew i taniec z opowieściami gwarą, humorem i obrazkami scenicznymi. Zespół występuje w barwnych, ręcznie haftowanych i zdobionych gorsetach i kaftanach. Wiele z elementów strojów jak chusty czy gorsety to cenne pamiątki przekazywane z pokolenia na pokolenie. Członkinie zespołu pielęgnują także rękodzieło. Wykonują wieńce dożynkowe i ozdoby, szyją i zdobią własnoręcznie piękne stroje krakowskie (gorsety, zapaski). Zespół współpracuje z krakowskimi i małopolskimi instytucjami kultury, Teatrem Regionalnym w Krakowie, Bractwami Kurkowymi w Krakowie i Warszawie oraz agencjami artystycznymi i ośrodkami kultury z całego kraju.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Bęblanie to zespół istniejący od 1978 r. Repertuar opiera na folklorze podkrakowskich wsi. W repertuarze zespołu znajdują się pieśni śpiewne w czasie zaborów oraz pieśni i piosenki ze zbiorów Oskara Kolberga, Józefa Konopki i Józefa Lachnera. Zespół uczestniczy w Korowodach organizowanych przez Teatr Regionalny w Krakowie z okazji: Bożego Narodzenia, Trzech Króli, Niedzieli Palmowej. Organizują coroczne dożynki wiejskie i Andrzejki. Uczestniczą w rocznicach i świętach lokalnych między innymi w jubileuszach z okazji 50-lecia małżeństwa.

Tomaszowianie to zespół, który powstał w 1980 r. z grupy śpiewaczej „Wesołe Kumoszki” przy Kole Gospodyń Wiejskich w Tomaszowicach. Nad choreografią i akompaniamentem zespołu czuwał Pan Jan Szumiec, który interesował się zbieraniem starych pieśni regionu krakowskiego, dzięki czemu zespół ma w swoim repertuarze pieśni mniej znane. Zespół czynnie angażuje się w imprezy zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych. Dzięki działalności zespołu dla angażowania młodzieży kultywowanie tradycji, w roku 1995 powstał Zespół Dziecięco- Młodzieżowy oraz kapela „Jacy Tacy”. Zespół odtworzył Wesele Krakowskie sprzed 100 lat na podstawie opowiadań ludzi starszych, notatek, zapisów, zbiorów Oskara Kolberga, wreszcie nagrań magnetofonowych - gromadzonych na przestrzeni kilkunastu lat. Wesele Krakowskie to widowisko barwne i ciekawe w swej tradycji, połączone ze znajomością obrzędów i zwyczajów: orszak družbów po drużny, pana młodego, gości, starostów, młodą; błogosławieństwo rodziców; wyjazd do kościoła oczywiście tańce i wreszcie ocepiny – wszystko to ożywione przyspiewkami i muzyką w wykonaniu kapeli „Jacy Tacy”.

Będkowianie to zespół, który powstał w 2007 r. Zadaniem zespołu jest krzewienie tradycji poprzez przekazywanie wiedzy o niej młodym ludziom. Zespół, mimo krótkiego czasu istnienia, brał udział w licznych przeglądach i uroczystościach, podczas których miał okazję zaprezentować swoje umiejętności artystyczne.

Koło Gospodyń Wiejskich w Bęble powstało w latach pięćdziesiątych. Działalność Koła wiąże się z organizowaniem zabaw sylwestrowych i dożynek, imprez z okazji dnia kobiet, spotkań z seniorami, imprez choinkowych dla dzieci, organizowaniem podczas dożynek wystaw – robót ręcznych i haftów oraz pokazu racjonalnego żywienia, organizowaniem i braniem udziału w kursach tkania kilimów, kroju i szycia, szycia gorsetów. Zespół brał udział w przeglądzie kapel i śpiewaków, występował na imprezach folklorystycznych.

Zespół Czajowianki został utworzony w latach 70-tych XX w. Wiele lat, swoimi występami na terenie gminy i ówczesnego województwa krakowskiego, przyczyniał się do kultywowania ludowych tradycji ziemi małopolskiej. W programach występów znajdowały się obok pokazów tanecznych i wokalnych, tradycyjne obrzędy ludowe i religijne np. kisenie kapusty w wiejskiej chacie, skubanie pierza, tradycyjne swaty, jasełka. Zespół został niedawno reaktywowany. W repertuarze zespołu znajdują się tradycyjne śpiewy i tańce ziemi krakowskiej. Zespół organizuje parafialne obrzędy dożynkowe wraz z tradycyjnym wypiekaniem chleba, wyplataniem wieńca dożynkowego, barwnym korowodem.

Białokościelanki to młody zespół istniejący od 3 września 2010 r.

Zespół Giebultowianki powstał na przełomie wiosny i lata 2011 r., a pierwszy występ miał miejsce w czasie Dożynek Gminnych.

4.4. Stan zasobów obiektów zabytkowych

Stan obiektów zabytkowych jest bardzo zróżnicowany - poczynając od bardzo dobrze zachowanych bądź poddawanych rewaloryzacji, prawidłowo konserwowanych i pełniących funkcje dostosowane do ich charakteru (np. zespoły dworskie w Modlnicy i Tomaszowicach, zespoły kościelne), poprzez obiekty wymagające stosunkowo niewielkich zabiegów związanych z poprawą stanu technicznego, aż po zabytki silnie przekształcone, zachowane reliktoowo, zdewastowane (np. założenia dworsko-parkowe w Czajowicach i Wierzchowie, dawna komora celna w Szycach).

Tradycyjna zabudowa zagrodowa zachowana jest w pojedynczych, reliktoowych przykładach. Części drewnianych budynków mieszkalnych i gospodarczych bez podjęcia prac remontowych zagraża stopniowe niszczenie. Rozprzestrzenianie się nowej zabudowy mieszkaniowej poza skupione kompleksy ośrodków osadniczych wprowadza chaos przestrzenny i zacierza dawne układy ruralistyczne.

Kapliczki przydrożne wymagają okresowych prac konserwatorskich. Są one na ogół eksponowane, ale ich otoczenie wymaga bieżących prac pielęgnacyjnych.

4.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Na obszarze gminy Wielka Wieś znajdują się obiekty zabytkowe o zróżnicowanej randze. Do obiektów o znaczeniu ponadregionalnym należy zaliczyć zespoły kościelne w Modlnicy i w Giebułtowie, zespoły dworsko-parkowe w Modlnicy i Tomaszowicach, ruiny zameczku w Białym Kościele oraz austriackie forty twierdzy Kraków na terenie Modlniczki. Znaczenie w skali regionu posiadają: zespół kościelny w Białym Kościele, kaplica św. Wojciecha i dawna komora celna w Modlnicy, dawna kuźnica (hamernia) w Prądniku Korzkiewskim oraz zespół dworski w Giebułtowie. Spośród układów ruralistycznych wyróżniają się centra wsi Giebułtów i Modlnica. Pozostałe obiekty posiadają wartość lokalną, podnosząc walory krajobrazowe najbliższego otoczenia.

Dla tradycyjnego krajobrazu kulturowego duże znaczenie mają drewniane domy mieszkalne zachowane m.in. w Będkowicach, Białym Kościele i Szycach Wielkiej Wsi i Wierzchowie. Są one szczególnie ważne ze względu na niewielką ilość dobrze zachowanej tradycyjnej zabudowy znajdującej się w ewidencji zabytków. Ważną rolę w krajobrazie gminy odgrywają również kapliczki przydrożne.

Ryc. 1 Przykład domu pocz. XX w. – Wielka Wieś 13
Źródło fot.: Gminna Ewidencja Zabytków

Ryc. 2 Przykład tradycyjnej zabudowy z poł. XIX w. – organistówka w Modlnicy
Źródło fot.: Gminna Ewidencja Zabytków

Ryc. 3 Przykład budynku gospodarczego z przełomu XIX i XX w. – Giebułtów
Źródło fot.: Gminna Ewidencja Zabytków

Ryc. 4 Przykład domu z przełomu XIX i XX w. - Będkowice 9
Źródło fot.: Gminna Ewidencja Zabytków

5. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego. Analiza szans i zagrożeń

5.1. Mocne strony

Atutami środowiska kulturowego gminy Wielka Wieś są:

- obiekt zabytkowy o randze ponadregionalnej – zespoły kościelne: p.w. św. Wojciecha w Modlnicy oraz p.w. św. Idziego w Giebułtowiu, zespoły dworsko-parkowe w Modlnicy i Tomaszowicach, ruiny zameczku w Białym Kościele,
- obiekty zabytkowe o randze regionalnej: zespół kościelny w Białym Kościele, kaplica św. Wojciecha i dawna komora celna w Modlnicy, dawna kuźnica (hamernia) w Prądniku Korzkiewskim, zespół dworski w Giebułtowiu,
- obiekty o wysokich walorach objęte wpisem do rejestru zabytków,
- obecność obiektu sakralnego o wysokich walorach zabytkowych położonego na szlaku architektury drewnianej – kościół p.w. św. Wojciecha w Modlnicy,
- obecność kilkunastu stanowisk archeologicznych o wysokich wartościach wpisanych do rejestru zabytków,
- liczne stanowiska archeologiczne,
- dobry stan znacznej części obiektów zabytkowych,
- wyeksponowane kapliczki przydrożne o zróżnicowanym charakterze podnoszące walory krajobrazu kulturowego,
- kultywowanie lokalnych tradycji niematerialnych, w tym działalność zespołów podtrzymujących tradycje niematerialne,
- działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Białym Kościele,
- organizacja imprez służących kultywowaniu lokalnych tradycji,
- atrakcyjność krajobrazu,
- niewielka odległość od Krakowa.

5.2. Słabe strony

Słabą stroną sfery dziedzictwa kulturowego gminy są:

- niezadawalający stan tradycyjnej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej,
- zanikanie tradycyjnej zabudowy wiejskiej mieszkalnej i zagrodowej,
- niewielka liczba obiektów stanowiących przykłady tradycyjnej drewnianej zabudowy wiejskiej objętych ewidencją zabytków,
- brak zagospodarowania części obiektów i niewystarczające wykorzystanie potencjału obiektów,
- słaba świadomość społeczna dotycząca wartości obiektów zabytkowych i potrzeby ich ochrony,

- niska świadomość dotycząca wartości i zagrożeń dla stanowisk archeologicznych,
- niewystarczająca informacja i promocja dotycząca zasobów dziedzictwa kulturowego,
- brak ogólnodostępnej informacji w mediach o zasobach kulturowych.

5.3. Zagrożenia

Zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego stanowią:

- niewłaściwa modernizacja zabytkowej zabudowy nie objętej ochroną prawną,
- zanikanie tradycyjnej zabudowy,
- brak świadomości walorów i zainteresowania dla utrzymania zabudowy tradycyjnej,
- zastępowanie zabudowy tradycyjnej współczesną - obcą lokalnej tradycji,
- brak użytkowania lub brak remontów obiektów zabytkowych prowadzący do ich utraty,
- trudności w zdobywaniu funduszy,
- nielegalne poszukiwania zagrażające zabytkom archeologicznym,
- bliskość obwodnicy Krakowa i drogi krajowej nr 94 wpływających na zanieczyszczenie środowiska.

5.4. Szanse

Szanse dla sfery dziedzictwa kulturowego gminy to:

- zachowanie zasadniczych cech krajobrazu kulturowego gminy,
- podnoszenie atrakcyjności turystycznej gminy z wykorzystaniem zasobów kulturowych,
- utrzymanie, odnawianie i eksponowanie zachowanych zabytków,
- podnoszenie wśród lokalnej społeczności wiedzy i świadomości potrzeb zachowania dziedzictwa kulturowego,
- kultywowanie lokalnych tradycji niematerialnych,
- popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym,
- organizacja imprez oraz wspieranie inicjatyw służących kultywowaniu lokalnych tradycji,
- kształtowanie współczesnych form zabudowy i zagospodarowania terenu z poszanowaniem tradycji i wykorzystaniem regionalnych wzorców,
- pozyskiwanie dotacji finansowych z dostępnych źródeł,
- tworzenie lokalnych izb tradycji, miejsc pamięci,
- gromadzenie i popularyzacja informacji o zasobach kulturowych poszczególnych miejscowości gminy.

6. Założenia programowe

6.1. Priorytety programu opieki

Określenie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Wielka Wieś, zdiagnozowanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń pozwala na wskazanie następującego celu strategicznego: *podnoszenie atrakcyjności gminy dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa kulturowego.*

Zasoby kulturowe oraz bogactwo krajobrazu kulturowego na obszarze gminy powinny, zgodnie z ideą zawartą w strategii województwa małopolskiego, być postrzegane jako czynniki rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Ochrona przestrzeni kulturowej nie powinna być pasywna i bierna, ale powinna polegać na efektywnym i racjonalnym zarządzaniu zasobami. Należy dążyć do nadania zabytkom nowych funkcji poprzez nowoczesny model użytkowania łączący ochronę, zwiększanie dostępności, poszukiwanie nowych form opieki i włączanie zasobów dziedzictwa do sektora przemysłu czasu wolnego.

Priorytety programu opieki to:

- 1) Zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- 2) Kształtowanie świadomości mieszkańców gminy dotyczącej walorów historycznej przestrzeni i potrzeby zachowania dziedzictwa kulturowego,
- 3) Kształtowanie ład przestrzennego,
- 4) Utrwalanie tożsamości społeczności lokalnej,
- 5) Wykorzystanie zasobów dla rozwoju turystyki,
- 6) Promocja gminy.

6.2. Kierunki działań

Osiągnięcie priorytetowych celów jest możliwe poprzez:

- 1) zahamowanie procesu degradacji wartościowych obiektów i dążenie do poprawy stanu zachowania dziedzictwa,
- 2) dążenie do zagospodarowania zabytkowych obiektów na cele kulturalne, edukacyjne lub turystyczne,
- 3) uwzględnianie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy,
- 4) wykorzystanie środków finansowych pochodzących z funduszy unijnych, rządowych, samorządowych oraz prywatnych na zadania związane z poprawą stanu dziedzictwa kulturowego,
- 5) propagowanie dobrych przykładów zagospodarowania i użytkowania obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe,

- 6) wspieranie inicjatyw na rzecz popularyzacji wiedzy o zabytkach oraz ochrony i opieki nad obiektami zabytkowymi,
- 7) prezentację i kultywowanie lokalnych tradycji i obrzędów związanych z kulturą ludową,
- 8) zwiększanie wiedzy o zasobach archeologicznych.

6.3.Zadania

Cele i priorytety programu mogą być realizowane poprzez następujące zadania:

1. wspieranie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych,
2. wspieranie działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych na rewaloryzację obiektów zabytkowych,
3. dążenie do wykorzystania niezagospodarowanych obiektów zabytkowych dla celów turystycznych, edukacyjnych, związanych z kulturą,
4. dążenie do wykorzystania potencjału zasobów archeologicznych poprzez utworzenie wystawy, muzeum, rekonstrukcji osady prehistorycznej lub innych form przekazu,
5. bieżąca aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków oraz gromadzenie informacji i dokumentacji dotyczącej znajdujących się w niej obiektów,
6. udzielanie wsparcia finansowego zespołom podtrzymującym tradycje niematerialne (kultywującym dawne zwyczaje, obrzędy, przyśpiewki, stroje),
7. wspieranie działalności istniejących ośrodków kultury,
8. rozpoznanie, kontrola stanu zachowania i zabezpieczenia obiektów zabytkowych we współpracy z właścicielami obiektów,
9. wprowadzanie zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym obiektów wpisanych do ewidencji, do dokumentów planistycznych, w szczególności do planów miejscowych,
10. prowadzenie bieżących prac konserwatorskich, pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających przy kapliczkach przydrożnych,
11. znakowanie oraz umieszczanie informacji o najcenniejszych obiektach zabytkowych oraz oznakowanie dróg w celu ułatwienia dojazdu do obiektów,
12. rozbudowanie informacji o zasobach kulturowych znajdujących się na stronach internetowych gminy o dane dotyczące obiektów znajdujących się w ewidencji,
13. wydawanie lub wspieranie publikacji w formie broszur, ulotek, folderów, stron internetowych, filmów związanych z dziedzictwem kulturowym gminy,
14. opracowanie atrakcyjnej graficznie mapy zasobów kulturowych jako formy promocji poszczególnych miejscowości lub całej gminy,
15. tworzenie zbioru i publikowanie materiałów archiwalnych takich jak stare zdjęcia i mapy z obszaru gminy,

16. tworzenie zbioru i publikowanie informacji o dziedzictwie niematerialnym gminy (obyczaje, obrzędy, stroje, przyspiewki),
17. włączenie edukacji historycznej o obiektach zabytkowych i dziedzictwie niematerialnym do form pracy z dziećmi i młodzieżą (konkursy, imprezy, przeglądy),
18. organizacja szkoleń związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, w tym skierowanych do właścicieli obiektów zabytkowych,
19. prowadzenie edukacji dotyczącej znaczenia stanowisk archeologicznych, zagrożenia dla nich występujących oraz regulacji prawnych z nimi związanych,
20. organizacja konkursów, imprez, przeglądów związanych z kultywowaniem lokalnych tradycji.

7. Instrumenty realizacji programu opieki nad zabytkami

Realizacja programu opieki nad zabytkami odbywać się powinna bezpośrednio poprzez struktury Urzędu Gminy Wielka Wieś oraz pośrednio poprzez współpracę z podmiotami władającymi obiektami zabytkowymi i organizacjami pozarządowymi.

Dla realizacji programu, Gmina wykorzystywać może instrumenty prawne, finansowe, koordynacji, społeczne i kontrolne.

Do instrumentów prawnych, wynikających z przepisów ustawowych należą:

- realizacja dokumentów prawnych wydanych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie,
- uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zawierających ustalenia dotyczące ochrony obiektów zabytkowych,
- wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków najcenniejszych obiektów,
- realizacja i zgodność dokumentów gminnych z programem wojewódzkim w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

Instrumenty finansowe to:

- dotacje,
- subwencje,
- nagrody,
- zachęty podatkowe dla właścicieli obiektów zabytkowych,
- korzystanie z funduszy Unii Europejskiej.

Instrumenty koordynacji to:

- utrzymywanie spójności projektów i programów zawartych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego,
- współpraca z ośrodkami naukowymi.

Instrumenty społeczne to:

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

- edukacja,
- promocja,
- współdziałanie z organizacjami społecznymi,
- działania służące tworzeniu miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Instrumenty kontrolne to:

- aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków,
- monitorowanie stanu zagospodarowania przestrzennego oraz zachowania dziedzictwa kulturowego.

8. Zasady oceny realizacji programu

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o opiece nad zabytkami i ochronie zabytków (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 z póź. zm.) nakłada na wójtów, burmistrzów i prezydentów obowiązek sporządzania sprawozdań z realizacji programu co 2 lata. Sprawozdanie przedkładane Radzie Gminy powinno zawierać informację o ewentualnych zmianach zachodzących w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz Rejestrze Zabytków, informacje o działaniach podejmowanych na rzecz opieki nad zabytkami oraz o postulatach mieszkańców i właścicieli obiektów dotyczących ochrony obiektów zabytkowych.

Dla oceny realizacji programu proponowane są następujące wskaźniki:

- liczba projektów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego,
- liczba obiektów poddanych pracom rewaloryzacyjnym, konserwatorskim,
- zestawienie wydatków z budżetu gminy na ochronę, edukację i promocję dotyczące dziedzictwa kulturowego,
- liczba projektów związanych z edukacją kulturową,
- liczba projektów związanych z promocją obiektów zabytkowych,
- zmiany ilości obiektów zabytkowych – wskazanie ilości obiektów rozebranych, zniszczonych, nowo wprowadzonych do ewidencji lub objętych wpisem do rejestru,
- zmiany jakości zasobów obiektów zabytkowych – wskazanie, czy stan zachowania obiektów uległ poprawie lub pogorszeniu.

9. Źródła finansowania

Zgodnie z ustawą o ochronie i opiece nad zabytkami, obowiązek dbania o obiekty zabytkowe spoczywa na ich właścicielach i użytkownikach. Wsparcie dla właścicieli mogą stanowić środki publiczne z budżetu państwa, budżetu samorządu, funduszy celowych, w tym funduszy Unii Europejskiej, fundacji.

Źródłem dofinansowania działań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami mogą być ogłaszane corocznie **Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**. Na rok 2012 ogłoszone zostały m.in. programy:

1. Dziedzictwo kulturowe - Ochrona zabytków - celem priorytetu jest ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, konserwacja i rewaloryzacja zabytków oraz udostępnianie zabytków na cele publiczne. W ramach tego programu kwalifikowane są następujące zadania:
 - prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowane do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania;
 - prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku.
2. Dziedzictwo kulturowe – Wspieranie działań muzealnych – celem jest ochrona, zachowanie, prezentacja i popularyzacja materialnego dziedzictwa kulturowego. W ramach tego programu kwalifikowane są następujące zadania:
 - organizacja czasowych wystaw muzealnych i publikacja towarzyszących im katalogów,
 - modernizacja stałych wystaw muzealnych,
 - publikacja katalogów do wystaw muzealnych,
 - konserwacja muzealiów, archiwaliów, starych druków, rękopisów, kartografii, muzykaliów, ikonografii, grafiki artystycznej, dokumentów życia społecznego,
 - zakup wyposażenia pracowni konserwatorskich.
3. Dziedzictwo kulturowe – Kultura ludowa – celem jest wzmacnianie poczucia tożsamości regionalnej poprzez zachowanie, dokumentowanie i przekaz elementów kultury ludowej, a także popularyzacja różnorodnych zjawisk kultury ludowej. W ramach tego programu kwalifikowane są następujące zadania:
 - zadania edukacyjne, w tym warsztaty, kursy i szkolenia dotyczące kultury regionalnej,
 - zadania animacyjne wspomagające lokalne społeczności w twórczych działaniach nawiązujących do miejscowych tradycji,
 - publikacje książkowe z zakresu kultury ludowej,
 - zadania dotyczące dokumentacji, archiwizacji, udostępniania i ochrony unikalnych zjawisk kultury ludowej w tym sztuki i rękodzieła ludowego, gwary, muzyki, tańca, śpiewu, obrzędowości,

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

- zadania popularyzujące unikalne i żywe elementy kultury ludowej, w Tm konkursy, przeglądy, festiwale sztuki i rękodzieła ludowego,
- zadania dotyczące architektury regionalnej,
- zadania o charakterze artystycznym inspirowanym sztuką i twórczością ludową,
- zakup obiektów oraz kolekcji dzieł sztuki ludowej w celu ich publicznego udostępniania,
- projekt badawcze i popularyzatorskie z zakresu antropologii kulturowej, etnologii, etnografii.

Z priorytetu wyłączone są zadania archeologiczne, zadania o tematyce historycznej, w tym również rekonstrukcje wydarzeń historycznych i turnieje rycerskie, festyny, zloty i zawody regionalne oraz zakupy strojów ludowych.

4. Dziedzictwo kulturowe – Ochrona zabytków archeologicznych – celem jest ochrona dziedzictwa archeologicznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z zasadami konserwatorskimi opartymi na zasadzie zrównoważonego rozwoju zapisanymi w art. 5 Konstytucji RP. W ramach tego programu kwalifikowane są następujące zadania:

- ewidencja i inwentaryzacja zabytków archeologicznych metodą badań powierzchniowych, w tym kontynuacji badań w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski oraz weryfikacja badań dotychczasowych,
- nieinwazyjne badania archeologiczne, nie związane z planowanymi bądź realizowanymi inwestycjami, wykorzystujące nowoczesne metody i sprzęt,
- opracowanie, wraz z obowiązkową publikacją książkową, wyników przeprowadzonych badań archeologicznych, w tym analiza i konserwacja pozyskanych w ramach tych badań zabytków.

Dofinansowanie nie może być przeznaczone na realizację zadania, które promuje praktyki niezgodne z Europejską Konwencją o Ochronie Dziedzictwa Archeologicznego (Konwencja Maltańska) i Międzynarodową Kartą Ochrony i Zarządzania Dziedzictwem Archeologicznym ICOMOS (Karta Lozańska).

5. Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego - celem programu jest zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury. Program polega na dofinansowaniu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wkładu własnego do wybranych zadań realizowanych ze środków europejskich.

Informacje dotyczące trybu składania wniosków znajdują się na stronach internetowych Ministerstwa: <http://mkidn.gov.pl/>.

W ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich**, działanie Odnowa i rozwój wsi (www.minrol.gov.pl) wnioskodawcami mogą być: gmina, instytucje kultury, należące do jednostek samorządu terytorialnego, kościoły lub związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe. Wspierane są działania takie jak:

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

- remont, przebudowa i wyposażenie obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych,
- remont, przebudowa i wyposażenie obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury,
- budowa lub remont, przebudowa publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno-kulturalnych,
- zakup obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami z przeznaczeniem na cele publiczne,
- odnawianie, eksponowanie lub konserwacja lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci/
- kultywowanie tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Samorząd Województwa Małopolskiego w poczuciu odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe regionu, mając na uwadze problem aktywizacji osób bezrobotnych zainicjował i wdrożył **Program Konserwator** - pierwszy w Polsce program czasowego zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym przy pracach związanych z zachowaniem i rewitalizacją substancji zabytkowej oraz ochroną krajobrazu kulturowego. Podstawowym celem programu jest zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego osób długotrwale bezrobotnych poprzez zwiększenie ich atrakcyjności na rynku pracy w wyniku stworzenia możliwości nabycia nowych kwalifikacji i umiejętności oraz udzielenie wsparcia jednostkom samorządu terytorialnego, instytucjom kultury oraz innym podmiotom realizującym zadania na rzecz ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego w regionie.

Samorząd Województwa Małopolskiego ustalił zasady udzielania **dotacji z budżetu Województwa Małopolskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków**, położonych na obszarze województwa na rok 2012 (Uchwała Nr XIII/228/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 października 2011 r.).

Z budżetu Województwa Małopolskiego mogą być udzielane dotacje celowe na prace konserwatorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, znajdującym się na terenie województwa małopolskiego, posiadającym istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub naukowe oraz znajdującym się w złym stanie technicznym. Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku mogą dotyczyć:

- 1) zabytków ruchomych – prowadzenia prac konserwatorskich i restauratorskich zabytkowego wyposażenia i wystroju zabytków nieruchomych posiadających najwyższą wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytków nieruchomych – podejmowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy substancji zabytku nieruchomego

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

wraz z jego otoczeniem oraz w historycznych układach urbanistycznych, ruralistycznych i w historycznych zespołach budowlanych;

- 3) krajobrazu kulturowego – działań zmierzających do wyeksponowania historycznie ukształtowanej (w wyniku działalności człowieka) przestrzeni, zawierającej wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze;
- 4) dokumentowania zasobów – diagnozowania, programowania i dokumentowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Zadania, na realizację których może być udzielona dotacja z budżetu Województwa Małopolskiego:

- 1) przedsięwzięcia, które polegają na prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy najwartościowszych – z punktu widzenia znaczenia dziedzictwa kulturowego oraz wartości historycznej, artystycznej lub naukowej – zabytkach nieruchomych, wpisanych do rejestru zabytków, będących:
 - układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi;
 - dziełami architektury i budownictwa;
 - dziełami budownictwa obronnego;
 - obiektami dawnego przemysłu;
 - zabytkowymi cmentarzami;
 - miejscami upamiętniającymi wybitne osoby i wydarzenia historyczne,
- 2) prace konserwatorskie i restauratorskie zabytków ruchomych, wpisanych do rejestru zabytków, w szczególności:
 - wybitnych dzieł dawnej sztuki (np.: polichromii, rzeźb, malarstwa sztalugowego, ołtarzy), rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej;
 - wytworów techniki charakterystycznych dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentujących poziom nauki i rozwój cywilizacyjny,
- 3) opracowania programów prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- 4) badania konserwatorskie lub architektoniczne substancji zabytkowej.

Zarząd Województwa Małopolskiego organizuje otwarty konkurs ofert pn. **Mecenat Małopolski** (<http://www.malopolskie.pl/Kultura/Mecenat>). Mogą brać w nim udział organizacje pozarządowe i podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w sferze kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, prowadzące działalność pożytku publicznego. W ramach konkursu przewidziano 8 kierunków wsparcia realizacji zadań : „Twórczość profesjonalna”, „Regionalizm - wartości - tradycja” – (Tożsamość oraz kreatywność), „Drogi sztuki nowoczesnej”, „Atrakcyjna przestrzeń” – (Przestrzeń dla piękna), „Zapis - literatura, wydawnictwa, media” - „Rara” – (Zapis - dokumentacja zjawisk w kulturze), „Region wielu kultur” – (Kultury równoległe), „Kultura przez pokolenia”, „Edukacja patriotyczna” – (Znaki czasu – etos patriotyczny).

Do konkursu mogą być składane oferty zmierzające do:

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

- promowania i tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi talentów, usprawniania i rozwoju profesjonalnej sztuki oraz prowadzenia działalności kulturalnej w formach zorganizowanych programowo;
- aktywnych działań przyczyniających się do umocnienia tożsamości regionalnej, wydobywania tożsamości z różnorodności oraz otwartości mieszkańców Małopolski;
- prezentacji dzieł sztuki i niezależnych inicjatyw artystycznych, twórczych oraz obywatelskich w obszarze kultury i sztuki;
- nowatorskich działań promocyjnych, uczestnictwa w międzyregionalnej współpracy w zakresie kultury, dokumentujące zjawiska z zakresu życia artystycznego;
- utrzymywania walorów, przybliżania i popularyzacji kultury i tradycji mniejszości narodowych i grup etnicznych zamieszkujących Małopolskę;
- ambitnych form animacyjnych na rzecz międzypokoleniowej aktywizacji społeczności, kreowania postaw tolerancji i wzmacniania wartości płynących z różnorodności życia, aktywizujące różne grupy wiekowe;
- upowszechniania tradycji walk o niepodległość i suwerenność RP a także podejmowania działań na rzecz społeczności lokalnej w obszarze kultury a tym samym kreowania postaw obywatelskich.

Celem konkursu jest wyłonienie podmiotów, które zrealizują z najwyższą starannością projekty w dziedzinie kultury i sztuki oraz poszerzą ofertę kulturalną regionu

Zarząd Województwa Małopolskiego organizuje corocznie konkurs **Kapliczka** dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego podejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkowych kapliczkach. Dotacja przyznawana w ramach konkursu „Kapliczka” może być udzielona na pokrycie kosztów prac lub robót budowlanych przy kapliczkach będących zabytkami w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, położonych na terenie jednostki samorządu terytorialnego składającej wniosek. Dotacja na prace lub roboty budowlane przy kapliczce może finansować nakłady konieczne, obejmujące:

- wykonanie dokumentacji konserwatorskiej, architektonicznej lub budowlanej, z zastrzeżeniem;
- osuszenie i wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- stabilizację konstrukcyjną;
- odtworzenie części składowych kapliczki;
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji kapliczki;
- uporządkowanie i zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia kapliczki;
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonywania prac lub robót budowlanych przy kapliczce;
- wykonanie tabliczki pamiątkowej informującej o udzieleniu dotacji z budżetu Województwa Małopolskiego.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Ocena merytoryczna wniosków spełniających wymogi formalne dokonywana jest przez komisję powołaną w tym celu przez Zarząd Województwa Małopolskiego.

Przy formułowaniu opinii przez Komisję, przyjmuje się następujące kryteria oceny wniosków:

- znaczenie kapliczki dla dziedzictwa kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem jego wartości historycznej, naukowej lub artystycznej
- wpis do rejestru zabytków województwa małopolskiego
- stan zachowania i stopień zagrożenia kapliczki
- posiadanie gminnego lub powiatowego programu opieki nad zabytkami;
- racjonalne uzasadnienie kosztów realizacji planowanych prac lub robót budowlanych;
- wysokość zaangażowania finansowego podmiotu, występującego o dotację

W ramach **Programu Kultura Bliska** organizowanego przez Fundację Wspomagania Wsi (www.witrynawiejska.org.pl) można zgłaszać projekty, których istotą jest troska o zasoby kultury lokalnej - chęć jej pielęgnowania, ocalenia lub odtworzenia, uczenie dbania o nią, a jednocześnie wykorzystywania jej w rozwoju gospodarczym gminy czy wsi. Za szczególnie wartościowe uznawane są projekty integrujące społeczność danej miejscowości i angażujące różne pokolenia. W konkursie mogą wziąć udział organizacje pozarządowe: stowarzyszenia, towarzystwa, fundacje, organizacje religijne, niepubliczne instytucje opiekuńczo-wychowawcze, komitety społeczne, organizacje młodzieżowe, świetlice wiejskie, organizacje kobiece, grupy odnowy wsi, a także rady sołeckie, gminne ośrodki kultury, biblioteki, szkoły i inne instytucje edukacyjne, parafie, uniwersytety ludowe, niepubliczne placówki muzealne, ochotnicza straż pożarna, koła gospodyń wiejskich, amatorskie zespoły artystyczne, i inne. Jedna organizacja może złożyć tylko jeden projekt. Organizacje-wnioskodawcy muszą mieć swoją siedzibę na terenie gminy, w której projekt będzie realizowany. Projekty dotyczące ochrony dziedzictwa kulturalnego powinny być realizowane w miejscowościach do 6 000 mieszkańców. Projekty dotyczące organizacji wydarzeń kulturalnych powinny być realizowane w miejscowościach do 10 000 mieszkańców.

10. Bibliografia

- T. Chrzanowski, M. Kornecki, *Sztuka ziemi krakowskiej*, Kraków 1982.
- Dzieje Olkusza i regionu olkuskiego*, F. Kiryk (red.), Warszawa-Kraków 1978.
- B. Górniewicz, *Ze studiów nad średniowiecznymi wsiami olkuskimi i podkrakowskimi*, Teka KUiA, t. XXIII, Ossolineum 1990.
- Jurajskie Parki Krajobrazowe województwa krakowskiego. Informator turystyczny*, J. Partyka (red.), Kraków 1990.
- S. Kołodziejki, *Średniowieczne budowle obronne na tle jury ojcowskiej w świetle wyników nowszych badań*, Ojców 2006.
- Krajobraz kulturowy Polski. Województwo małopolskie*, red. J. Bogdanowski, Kraków-Warszawa 2001.
- R. Marcinek, *Komora celna w Szycach pod Krakowem* [W:] *Teki Krakowskie*, T. VIII, Kraków 1998, s. 43-54.
- Natura i kultura w krajobrazie Jury*, T.IV. *Pradzieje i średniowiecze*, praca zbiorowa, Kraków 1995.
- Natura i kultura w krajobrazie Jury*, T.V. *Osadnictwo i krajobraz od schyłku średniowiecza po współczesność*, Z. Noga (red.), Kraków 1997.
- Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004-2013*, Ministerstwo Kultury.
- Powiatowy program opieki nad zabytkami powiatu krakowskiego na lata 2009-2012* przyjęty uchwałą Nr XXVI/209/2009 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 28.01.2009 r.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, Warszawa, nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1880-1914.
- Strategia rozwoju Gminy Wielka Wieś*, Uchwała nr XIII/59/2007 Rady Gminy Wielka Wieś z dnia 27 września 2007 r.
- Strategia rozwoju kraju 2007-2015*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa listopad 2006.
- Strategia rozwoju województwa małopolskiego na lata 2011-2020*, przyjęta uchwałą Nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 r.
- Strategia rozwoju powiatu krakowskiego na lata 2008-2013*, przyjęta Uchwałą Nr XIII/113/07 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 28.12.2007 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wielka Wieś*, przyjęte uchwałą nr XII/52/2007 z dnia 04.09.2007 r.

Program opieki nad zabytkami gminy Wielka Wieś

Uzupełnienie narodowej strategii rozwoju kultury na lata 2004-2020, Ministerstwo Kultury, Warszawa 2005.

Wojewódzki program ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Małopolski, Departament Edukacji i Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego pod kierunkiem Janusza Sepiōła, Marszałka Województwa Małopolskiego, dokument przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/469/05 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 3 października 2005 r.

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 przyjęty uchwałą Nr LIV/843/10 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 8 listopada 2010 r.

Przewodniczący Rady Gminy Wielka Wieś

Krystyna Sulko